

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körút 19.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom: Községi végrendelet. — Az új svájci öröklési jog. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Közlemények. — Külföld. — Jogirodalom.

Községi végrendelet.

Ezúttal nem a községi jegyzők „magánmunkálati tevékenysége“ mellett ezidőszerint készülő végrendeletekről kívánunk szólani, — mert ezekből nem a végrendeleteknek, legfeljebb a végrendelet érvénytelenségeknek egy külön fajtát lehetne construálni, — hanem szóvá kívánunk tenni egy a magyar polgári törvénykönyv előkészítésének az első tervezet közzététele utáni folyamában felmerült és a Főelőadmány (VIII. kötet, CCXXV. sz. elvi kérdés) tanúsága szerint el is fogadott javaslatot, melynek eredményeképen a második szövegben előreláthatólag a végrendeleteknek egy tényleg külön alakzatával, az úgynevezett községi végrendelettel (testamentum ruri conditum, Dorftestament, Gemeindetestament) fogunk találkozhatni.

Már a Tervezet (1822., 1823. §§) — egyébként kellően indokolva — arra az álláspontra helyezkedett, hogy az idegen kézzel írott magánvégrendelet kellékei a mai jogállapottal szemben némileg szigorítottassanak és ezt különösen két tekintetben keresztül is vitte. Először is az ilyen végrendelet alkotását csak annak engedte meg, aki annak szövegét elolvasni is tudja. Másodszer pedig megkivánta, hogy az ilyen végrendeletet a végrendelező mindig a tanúk előtt aláírja, tehát kizárta az aláírás pusztá elismerésének és a kézjegy

alkalmazásának lehetőségét. Daczára annak tehát, hogy a Tervezet emellett a mai szóbeli végrendeletet, ugyanazzal a három havi hatálylyal, fentartotta (1824., 1825. §§), mégis az írni vagy olvasni nem tudó által mai jogunk (1876 : XVI. t.-cz. 6. §) szerint alkotható u. n. nyílt írásbeli végrendelet eltörlésével a magánvégrendeletet, különösen az alsóbb néposztályoknak meglehetősen megnehezítette. A további tárgyalások folyamán pedig ugyanezen irányban még történtek további lépések is. Nemcsak fentartatott a Tervezet azon álláspontja, hogy írásbeli magánvégrendeletet csak olvasni tudó végrendelező alkothat és csak úgy, hogy a végrendeletet a tanuk előtt aláírja, hanem a mai u. n. titkos magánvégrendeletnek (1876 : XVI. t.-cz. 5. §) egyáltalán eltörlésével kimondott az is, hogy az ilyen végrendeletet a végrendelező és a tanuk előtt egész terjedelemben fel is kell olvasni. És szigorított a szóbeli végrendelet is annak kimondásával, hogy érvényességéhez szükséges, miszerint a végrendelezéstől számított egy héten belül a tanuk a végrendeletet okiratba foglalják és ezt az okiratot ugyanazon időn belül hivatalos őrizetbe tegyék.

Mindezek kiegyenlítéseül, a tárgyalás folyamán felmerült nézetek szerint, gondoskodni kellett a végrendelezés oly formájáról, amely sürgősségi esetekben módot nyújt a végrendelezésre olyankor, amikor közjegyző nem áll rendelkezésre és a végrendelező nem képes sem sajátkezű, sem az annyira szigorított idegen kézzel írott magánvégrendelet alkotására. Erre szolgálna pedig a helyhatósági közegek előtt alkotható községi végrendelet, melyet a vezetőség el is fogadott és kimondotta, hogy „*írásbeli magánvégrendelet, ideiglenes hatálylyal, helyhatósági közegek által felvett oly okirat (jegyzőkönyv) alakjában is alkotható, amely az írásbeli magánvégrendelet rendes megkivántatóságait nélkülözi ugyan, de a szokásos hivatalos formában van kiállítva*“.

Véleményünk szerint a községi végrendelet meghonosítása nálunk, bármely alakban is, nagyon elhibázott lépés volna. Azok a tapasztalatok, melyeket a jegyzők közreműködésével készülő, — az alaki és anyagi érvénytelenség meg nem számolható példáit szolgáltató — falusi végrendeletekkel ezidőszerint teszünk, épen nem biztatnak arra, hogy a végrendeletszerkesztést — a mai állapotnál még egy lépéssel tovább menve, — a községi jegyzők *közhivatali működésébe* utaljuk.

De semmiképen sem hagyhatjuk szó nélkül azt az alakot,

amelyben ezen községi végrendeletet tervezik. Egyelőre ugyan csak a főelőadmány elvi kijelentését ismerjük és a megfelelő szöveg elkészültéig teljes biztonsággal és részletességgel nem tudhatjuk, miképen képzelik ezen javaslat szerzői a községi végrendelet kelleinek megállapítását, de már maga az, ami ezen elvi kijelentésből kitűnik, elegendő arra, hogy a legerősebb aggályokat keltse mindenkiben, aki a jogbiztonság legelemibb követelményeire, a végakarati garantiák legszerényebb mértékére csak némi súlyt helyez.

I. Elsősorban fából vaskarika és egy modern codexben hely nem található oly rendelkezés, hogy egy *közhivatalnok által hivatalos formában felvett jegyzőkönyv magánvégrendelet* legyen. Hiszen az anyagi joghatály szempontjából köz- és magánvégrendelet között különbség nincsen; egyik olyan érvényes mint a másik, ha törvényes kellei egyébként betartottak és egyiknek alapján ép úgy nyílik meg az öröklés, mint a másik folytán, ha megtámadásra ok fenn nem forog. Mi tehát a különbség a kettő között, ha nem az, hogy a közvégrendeletet közfunctionarius veszi fel hivatalos hatáskörében? És lehet-e akkor a hivatalos jegyzőkönyv formájában contemplált községi végrendeletet másnak, mint közokiratnak tekinteni? Aminthogy a német polgári törvénykönyv szerint (2249. §), melynek „Gemeindetestament“-je szolgált nyilván mintaképül, ez a végrendelet párhuzamosan a bírósági és közjegyzői végrendelettel szabályoztatik oly esetekre, mikor bíróság vagy közjegyző nem áll rendelkezésre és a késelemben veszély van. Úgyhogy itt egyszerűen a bíró vagy közjegyző helyébe a községi előljáró lép és egyébként a közvégrendeleti jelleg és ügymenet nem változik.

Épen ezért nem is magyarázhatjuk ezen érthetetlen kijelentést másképp, mint meghátrálást, a községi végrendelet felvételéből pedig okvetlen levonandó azon consequentia előtt, hogy értelmiség, megbízhatóság és jogi tudás szempontjából egyáltalán ki nem elégitő közegeket felruházunk *közvégrendeletek* felvételével és ezzel egy sorba állítunk a közjegyzőkkel utóbbiak és a jogbiztonság rovására egyaránt. És a községi végrendelet kérdését nem is tárgyalhatjuk más, mint azon szempontból, vajon a mi viszonyaink mellett, ha várható is javulás a községi jegyzők alaposabb kiképzésétől, elegendő-e ez arra, hogy ugyanazon végrendeleteket, melyek ma alakilag és tartalmilag oly sokszor és alaposan kifogásolható módon készülnek, a közvégrendeletek színvonalára emeljük? Aki pedig a viszonyokat csak némileg ismeri, akár közvetlen tapasztalatból,

akár az ügyvédi és közjegyzői felszólalásokban felsorolt konkrét esetek halmazából, nem fog megbarátkozhatni azzal a gondolattal, hogy a községi jegyzők hiteles közokirat felvevő közegek legyenek. De még ha csak magukról a községi jegyzőkről volna szó! Ámde már a főelőadmány maga sem ezeket, hanem csak általában a „helyhatósági közegeket“ említi. Az egész községi végrendelet ugyanis a sürgősségi esetek szempontjából tervezetik, amint az már a comtemplált ideiglenes hatályból is nyilvánvaló. A községi jegyző maga pedig, amikor a végrendelet készítésére megkívánja, gyakran nem fog rendelkezésre állhatni, körjegyzőségekben pedig az esetek túlnyomó többségében, amikor a paraszt halálos ágyán végrendeletet akar, a jegyző nem lesz kéznél.

Ha tehát a községi végrendelet meg akar felelni rendeltetésének, meg kell engedni, amint a főelőadmány meg is teszi, hogy a végrendelet készítése a jegyző nélkül a paraszt-bíró, sőt távolabbi községrészekben a helyettes közegek előtt is történjék. A végeredmény tehát az, hogy ugyanazon, rendszerint az értelmiség és jogi tudás legalacsonyabb színvonalán álló egyének, akik ma többnyire mint a falusi magánvégrendeletek tanúi szerepelnek, ezentúl mint közokiratfelvevő közegek fognak eljárni! Ámde ha jönnek látjuk a mai magánvégrendelet szigorítását és megszorítását éppen azért, mert az írni-olvasni nem tudó végrendeletkészítők tanúi nem nyújtanak elegendő garantiát az örökhatályú igazi akaratának meghamisítása ellen: akkor a gyakorlatban rendszerint ugyanazon egyéneket felruházzuk-e vajon a végakarathoz közvégrendelet alakjában való felvételével? Vagyis ha a községi végrendeletet meghonosítva, annak felvételét ép oly szigorúan kötjük az arra hivatott közeg, a községi jegyző személyéhez, mint az a közokiratok felvételénél általános szabály (így a német polg. tkv., mely csak a községi előljárót jogosítja fel a végrendelet felvételére): akkor az rendeltetésének nem fog megfelelni, mert ez a kizárólagos hatáskörrel bíró közeg éppen a legsürgősebb esetekben gyakran nem fog rendelkezésre állani. Ha pedig az utóbbi szempontokra vagyunk tekintettel és odaengedjük a helyhatósági közegeket egyáltalán, akkor a mai magánvégrendeleti tanukból, akik pedig ezen minőségükben sem feleltek meg, közokiratfelvevő közegeket csinálunk. Ezek tehát azok a kilátások, melyekkel a községi végrendelet, mint a közvégrendelet egyik alakzata kecsegtet.

II. A főelőadmány megelégszik a „szokásos hivatalos formában“

felvett jegyzőkönyvvel, mely „az írásbeli magánvégrendelet rendes megkívántatóságait nélkülözi“ is. Tehát érvényes írásbeli magánvégrendelet annak törvényes kellékei nélkül! Az egyik oldalon ezen kellékek szigorítása, a másikon azok teljes elengedése! Érthetetlen álláspont volna, ha maga a főelőadmány nem szolgálna az indokokkal: „A helyhatósági közegek által ma felvett magánvégrendeletek alaki hiányossága csak onnan ered, hogy a magánvégrendeletek bonyolultabb kellékeit kell betartani, nem pedig az előljárósági tagok előtt ismeretes hivatalos jegyzőkönyvi formát“. Őszinte vallomás, de egyúttal furcsa álláspont a községi végrendelet „védelmezői“ részéről. Elismerik, hogy a községi közegek a végrendeleti alaki kellékek betartására rendszerint képtelenek, de ebből azután nem azt a következtetést vonják le, hogy ezen közegeket ki kell zárni a végrendeletek alkotásából, hanem azt, hogy a kellékeket kell elengedni! Vagy szükségesek ezen kellékek a végakarathoz való igazságának garantálása szempontjából, vagy nem. Ha igen, nem lehet azokat a községi közegek kedvéért elengedni, amikor előrelátható, hogy éppen ezek a községi végrendeletek fogják az alsóbb néposztályokhoz tartozó, tehát fokozott védelemre szoruló örökhatályú végrendeleteinek túlnyomó többségét képezni. Ha pedig nem szükségesek, akkor kár egyáltalán velük a végrendeletkészítést nehezíteni és a végrendeletkészítési szabadságot korlátozni.

Azt elhisszük, hogy a szokásos hivatalos jegyzőkönyvi formát a helyhatósági közegek ismerik és betartani fogják, sőt azt tapasztaljuk, hogy gyakran ma is ez a forma lebeg szemük előtt a végrendeletek szerkesztésénél. Csak nemrég* közöltük curiosumképpen azt az esetet, amikor a községi jegyző a végrendeletet azon záradékkal látta el, hogy végrendeletkészítő „jelen okirat aláírását minden jogos ok nélkül megtagadta“. Ma ez curiosum és a végrendelet nyilván érvénytelen. A főelőadmány szerint azonban ez „szokásos hivatalos jegyzőkönyvi forma“ (aminthogy tényleg az), az okirat pedig érvényes községi végrendelet lesz. Mi azonban azt hisszük, hogy érvényes végrendelet — a közismert, legprimitívabb alaki kellékek nélkül — absurdum, melyhez hasonló egy jogrendszer sem ismer és amely mint specialitás ugyan, de egyúttal mint községi közegeknek és művelődési viszonyainknak kiállított szegénységi bizonyítvány fog törvénykönyvünkben szerepelni.

* L. ezen folyóirat f. é. 7. számában.

A német polg. tkv. községi végrendelete csak akkor érvényes, ha annak felvételénél szorosan betartatik az az eljárás, mely a közjegyzői végrendeletekre van előírva. Ott ahol az előfeltételek erre úgylátszik megvannak, meg lehet barátkozni ezzel a végrendeleti alakkal, de ott ahol hiányzanak és ezt be is ismerik, nem a végakarát valódiságát és komolyságát biztosító kellékek elengedése, hanem a meg nem felelő közegek kizárása lehet az egyedül helyes consequentia.

III. A községi végrendelet gyengéit érezve, a főelőadmány is csak ideiglenes három havi hatálylyal tervezi azt. Ezzel szemben azonban két dolgot kell megfontolni. Először is az alsóbb néposztályokhoz tartozók, akiknek részére terveztetik ez a végrendeleti forma, rendszerint úgyis csak a végszükség esetében végrendeleznek és így ezek a végrendeletek a gyakorlatban többnyire végleges hatályúak lesznek. De másodszor nem is tudnók helyeselni, hogy oly végrendeletek, melyeknek a törvény által meghatározott előfeltételét bizonyos objective megállapított sürgősségi körülmények (járvány, háború, tengeri út, halálos betegség, baleset) nem képezik: egyáltalán csak ideiglenes hatálylyal készüljenek. Nem kívánatos és csak fokozná a végrendelezéstől való idegenkedést az évnegyedenként örökösen megújítandó végrendelezés. Emellett a paraszt örökhagyó tudatlanságában gyakran véglegesnek fogja tekinteni a végrendeletet és elmulasztja annak kellő időben való megújítását. Az pedig, hogy a községi jegyző talán határidő-naplót vezessen a végrendelezőkről és lejáratkor a késedelmes végrendelezőt sűrgesse, talán mégsem fér össze a végrendelezés komolyságával és szabadságával.

Ha tehát a törvény maga nem állapítja meg azt a rendkívüli helyzetet, melyben a községi végrendelet alkotható és azt egyáltalán nem mint rendkívüli, kiváltságos, hanem mint rendes végrendeleti formát szabályozza: akkor az ideiglenes hatálynak semmi értelme sincs és ismét csak jele azon bizalmatlanságnak, melylyel maguk a községi végrendelet védelmezői ezen intézmény iránt viselkednek. Ez az ellenmondás a főelőadmány figyelmét sem kerülte el. Aminek jele az a megjegyzés, hogy „a helyhatósági közegeket rendszabály erejével oda lehetne utasítani, hogy községi végrendelet felvételénél csak akkor működjenek közre, ha a késedelemben veszély van (tehát csak in articulo mortis, pestis tempore)“. Ez a rendszabály emellett arra is szolgálna, „hogy a községi vég-

rendelet ne szorítsa valami erősebben háttérbe a közjegyzői végrendeletet.“

Azt hisszük azonban, hogy minden rendszabályféle írott malaszt marad, ha a rendkívüli helyzet nincs a törvényben objectiv ismérvek szerint meghatározva és nem képezi a végrendelet érvényességi kellékét és nem tudnók, kinek lesz majd érkezése és érdeke, — esetleg hosszú idő multán — meddő vitatkozásokba bocsátkozni aziránt, hogy a helyzet tényleg sürgős volt-e vagy nem? Így azután a gyakorlatban rendkívülinek tervezettből okvetlen rendes végrendeleti alakzat fejlődne ki és csak az az anomalia maradna meg, hogy a falusi végrendelezők által állandóan igénybevett végrendeleti forma három hó után hatályát veszti és megújítandó. Ezen állapottal járó visszasságokat pedig már fentebb jeleztük.

Ezekben soroltuk fel azon, azt hisszük nem minden alap nélküli kifogásokat, melyek a községi végrendelet meghonosítása és annak tervezett módja ellen felhozhatók. Felmerül itt azután még egy kérdés, melynek szabályozása ugyan nem az anyagi jogba tartozik, melyet azonban figyelmen kívül hagyni nem lehet. Értjük a díjazás kérdését. Hogy a községi közegek hivatalos hatáskörükben közmegebiztatás alapján teljesített eljárásukért, „hivatalos jegyzőkönyvek“ felvételeért díjazást követelhessenek és kaphassanak, oly állapot volna, melyet modern jogállamban egy pillanatig sem lehetne eltűnő. Nem hisszük tehát, hogy ilyenre komolyan gondolni lehessen. Amint pedig a községi végrendelet felvétele díjmentes lesz, mint bármely más hivatalos eljárás, avagy pedig a díjak a közt illetik, mint ma a közjegyzőt helyettesítő járásbirósági functiók után szedett díjak: kétségtelen, hogy a községi jegyzők vissza fognak térni a magánvégrendeletek szerkesztéséhez és elő fog állani az a furcsa állapot, hogy a törvény szerint hivatalos működésre hivatott közegek, ugyanezt a működést mint díjazott magánszemélyek fogják végezni. Jó lesz tehát megfontolni, hogy a „magánmunkálati tevékenység“ teljes megszüntetése első feltétele annak, hogy a községi jegyzőket végrendeleteknek hivatalos hatáskörükben való felvételével fel lehessen egyáltalán ruházni.

H. Sz.

Az új svájci öröklési jog.

VII. Az öröklés joghatásai.

(Befejezés.)

4. §. Az örökösök egymásközi jogi helyzete. Az ipso jure öröklés rendszere mellett, több örökös között az öröklés megnyíltával önként áll be a közösség az öröklött vagyona örökrészeik arányában. A törvény közelebbről meghatározza ezen közösség természetét és szabályait az osztály megejtéséig; az osztály módzatait és a megejtett osztály joghatásait.

I. Az örökösök közötti jogközösség természetét illetően, a római jogi egyszerű közösség és a german eredetű egységes közösség (Gemeinschaft zur gesammten Hand) rendszerei között a svájci codex az utóbbinak álláspontjára helyezkedik. A római jog szerint ugyanis minden egyes hagyatéki vagyontárgy egymástól függetlenül külön közösséget képez az örökösök között, akik ennél fogva azok mindegyikére ipso jure megszerzik örökrészeik arányában a közös tulajdont, vagy másnemű jogközösséget. Áll ez a hagyatéki követelésekre és tartozásokra nézve is, úgy hogy utóbbiak tekintetében, amennyiben egyáltalán oszthatók, még az osztály előtti egyetemleges felelősség is elutasítatik. (Nomina hereditaria sunt ipso jure divisa). Azok a hátrányok, melyek ezen rendszerrel úgy magukra az örökösökre, mint a hagyományosokra és hitelezőkre nézve járnak és lehetővé teszik, hogy egy örökös a többire való tekintet nélkül dologi hatályal rendelkezhessek minden egyes vagyontárgynak reaeső hányadáról, anélkül hogy a tartozások mikénti rendezése biztosítva lenne: indították a svájci törvény tervezőit is arra, hogy az újabb jogrendszerek, különösen pedig a német polgári törvénykönyv nyomán, a Gesamte Hand rendszerét fogadják el kiinduló pontul. Az osztatlan hagyatéki (jogokkal és kötelezettségekkel) az örökösöket együttesen társasági vagyontárgyakként illeti (615. § 1.); az egyes hagyatéki vagyontárgyakról az egyes örökös még örökrésze arányában sem rendelkezhetik, hanem ilyen rendelkezés csak közösen történhetik (615. § 2.); a hagyatéki tartozásokért pedig az örökösök egyetemleg felelnek* (616. §).

* Nálunk is mai jogunk szerint ezek az örökösök közösségének alapelvei. Szükségképeni következménye ez nálunk főleg annak, hogy jogunk kizárólagos universalis successiót nem ismer és az özvegyi, különösen pedig az ági öröklés specialis successiói kizárják a közösségnek minden vagyontárgyra önként és azonnal való érvényesítését. Az egységes közösség azonban a

Ez az egységes közösség a következőkben nyer azután közelebbi rendezést:

A közösséges kezeléshez tartozó kisebb jelentőségű rendelkezésekre egyes örökösök is jogosítvák (370. § 2), egyébként pedig az örökösök meg nem egyezése esetében, valamelyiknek kérelmére a hatóság is rendelhet ki valakit az osztatlan hagyatéki kezelésére képviselőül (615. § 3.). Az örökösök közötti jogközösség természetéből következik, hogy az mindjárt keletkezése után egyúttal megszüntetésére irányul, melyet tehát mindegyik örökös ellenkező megállapodás hiányában követelhet, a hatóság pedig az osztály elhalasztását csak az esetben rendelheti el, ha annak azonnali megejtése a hagyatéki értékének csökkenésével járna (617. § 1., 2.). Nasciturus esetében az osztály annak megszületéséig meg nem ejthető és addig az anya is igényvel bír a közös vagyona élvezetére (618. §). Azon örökösök, akik az örökösök elhalálzásakor annak háztartásában voltak eltartva, még további 1 hónapig igényelhetik a háztartás folytatását a hagyatéki költségére (619. §).

Valamelyik örökös hitelezői annak jutalékát lefoglalhatják, anélkül azonban, hogy ennek folytán az adós helyébe a közösségbe beléphetnének és akár csak az osztályt is igényelhetnék (639. § 2.). Ő nekik tehát csak arra van igényük, amit az adós az osztály folytán tényleg kap, és csupán az adós fizetése képtelensége esetében követelhetik magát az osztályt, melyet ezen esetben a hatóság végez (622. § 2.). Ugyancsak a hatósági osztályt (622. § 1.), vagy a hivatalos felszámolást (605. §) igénybevehetik örökségük biztosítására a fizetése képtelen örökös társai is, ezenkívül pedig már előzőleg is,

hagyatéki bírói átadásával véget ér és átalakul közösséges vagyontársasággá, még ha az örökösök tovább is osztatlan állapotban tartják meg a hagyatéki jogot. Mert ez a közösség már közösséges szerződéses közösség, melyre az általános szabályok alkalmazandók és mert az átadó végzés a megszerzett vagy osztatlan hagyatékból járó jutalékokat meghatározza (1894: XVI. t.-cz. 72. §), a tartozások mikénti kiegyenlítése megoldást nyer (55. § 5) és ha az örökösök a közösség feltételeit közelebbről nem szabályozták (58. §), minden egyes vagyontárgyból megilleti őket tulajdonilag az örökrészüknél megfelelő hányad a vagyontársaság általános szabályai szerint, ingatlanokra nézve pedig egyenesen kötelező a tulajdonjognak határozott arányban való bekebelezése (72. §).

Ezzel szemben a magyar ptk. tervezete (2024. §) a római jogi alapra helyezkedik, de emellett az ági öröklés kérdését nem is oldja meg, a tartozásokért kifelé való egyetemleges felelősségből eredő nehézségek folytán pedig kénytelen azt a concessiót tenni (1742., 1743. §§), hogy az egyetemleges alapján illetménye arányán túl igénybe vett örökös visszereseti követelését a közös tárgyra nézve még az elidegenítő örökösök helyébe lépett jogutód ellen is érvényesítheti, ami a hányadokról való dologi hatályú rendelkezhetést körülbelül illusoriussá teszi.

a közösség fennállása mellett élhetnek kellő biztosítási intézkedésekkel (617. § 3.).

II. Az osztály módja elvileg az örökösársak szabad egyezkedésének van fentartva (620. § 2.), anélkül, hogy törvényes és végrendeleti örökösök között különböztetés történne (620. § 1.). Az örökösöket kötelezi azonban örökhagyó minden végrendeleti intézkedése, melylyel az osztály bizonyos módja meghagyatott, fentartatván az ebből netán eredő és örökhagyó által nem szándékolt egyenlőtlenségek kiegyenlítése iránti igény. Ha az örökhagyónak ellenkező akarata meg nem állapítható, a vélelem amellett szól, hogy valamely hagyatéki vagyontárgynak valamely örökösnek való juttatása egyszerű osztálymeghagyást és nem hagyományrendelést foglal magában (621. §).

Az osztályt a következő három esetben a hatóság végzi: 1. valamelyik örökös kérelmére, 2. az örökhagyó ily értelmű rendelkezése folytán és 3. egy fizetéképtelen örökös hitelezőinek indítványára (622. § 1., 2.). Emellett a hatósági osztály további eseteinek megállapítása fentartatik a kantonoknak (622. § 3.), melyek nagy része valamint ezidőszerint, valószínűleg a jövőben is minden halálesetben a hatósági osztályt fogja kötelezőleg előírni.

Az osztály módozatait illetőleg, elvileg mindegyik örökösnek örökrésze arányában egyenlő igénye van minden hagyatéki vagyontárgyra (623. §). Oly dolog, mely az osztály által lényeges értékcsökkenést szenvedne, egy örökös által veendő át osztályrészébe; meg nem egyezés esetében pedig eladandó, — és pedig valamelyik örökösárs kérelmére nyilvános árverés útján — és a vételár osztandó fel (624. §). Mindegyik örökösárs követelheti, hogy osztály előtt a hagyatéki tartozásokat kiegyenlítsék vagy biztosítsák (623. § 2.). Az oszthatatlan hagyatéki vagyontárgyakból annyi osztályrészt kell képezni, ahány örökös vagy örökös törzs van. Ha az örökösök meg nem tudnak egyezni, valamelyiknek kérelmére a hatóság készíti az osztálytervet és állapítja meg az osztályrészeket és pedig figyelemmel a helyi szokásokra,* a személyes viszonyokra és a többség kívánságaira. Az osztályrészek kiosztása,

* Ilyen szokás több kantonban az, hogy az osztályrészeket a legidősebb örökös állapítja meg és a legfiatalabbat illeti az első választás joga. Ezen és hasonló szokások figyelembevételére tehát a törvény módot nyújt továbbra is, de arról, hogy melyik osztályrész melyik örököst illesse, mindig sorshúzás dönt.

ha az örökösársak meg nem egyezhetnek, sorshúzás útján történik (625. §).

Közelebbi intézkedéseket tartalmaz a törvény bizonyos hagyatéki tárgyakra nézve. Oly tárgyak, melyek természetüknél fogva összetartoznak, ugymint szerszámok, bútorzat, ékszer, gyűjtemények, könyvtár, vagy családi emléket képező iratok és egyéb tárgyak, ha valamelyik örökös ellenzi, meg nem oszthatók. Ha az örökösársak meg nem egyezhetnek, hogy azok kiket illessenek, a hatóság dönt az osztályrészbe való betudás mellett vagy anélkül, esetleg eladást rendelve el, mindenesetre figyelemmel a helyi szokásokra, személyes viszonyokra és a többség kívánságaira (626. §). Követeléseket, melyek örökhagyót egyik örökösárs ellen illették, ennek osztályrészébe kell betudni (627. §). Az örökhagyónak zálogjoggal vagy jelzálogjoggal biztosított tartozását azon örökös veszi át, akinek a zálogtárgy vagy jelzálog jut (628. §). Idetartoznak azon intézkedések is (629—632. §§), melyekkel a svájci codex az u. n. törzsöröklési rendszert pótolta és a kisbirtok túlságos elaprózását zárta ki és amelyeket már az alapelvek kifejtésénél (l. ezen lap 60. és kk. o.) részletesen felsoroltunk.

III. Az osztályrabocsátás intézményét, szintén mint az osztály módozataihoz tartozó kérdést tárgyalja a törvény, annyival inkább, mert a legtöbb jogrendszerrel elütőleg, a francia jog nyomán az osztályrabocsátás kötelezettségét nemcsak a leszármazókra, hanem a törvényes örökösökre nézve általában állapítja meg. A különbség csupán az, hogy míg a törvényes örökösök általában csupán azt tartoznak osztályra bocsátani, amit az örökhagyótól az örökrészbe betudandólag kaptak (633. §), addig a leszármazókra nézve külön kiemeltetnek a hozományrendelés, kiházasítás és vagyonátengedések esetei, mint olyanok, melyekben, hacsak az örökhagyó kifejezetten ki nem zárta, törvéynél fogva beáll az osztályrabocsátás kötelezettsége (634. § 1.). Továbbá távolabbi leszármazó osztályrabocsátani tartozik azt is, amit elődje tartoznék osztályrabocsátani, még ha az nem is szállott át reá (634. § 2.).

Ami az osztályrabocsátás módját illeti, a kötelezett választhat a természetben vagy érték szerint való bevitel között. Irányadó az az érték, melylyel az illető tárgy, ha még megvan, az öröklés megnyílt időpontjában bír, ha pedig már elidegenített, a vételár (635. §.).

Nevelési költségek, az örökhagyó kifejezett rendelkezése nélkül

nem esnek az osztályrabocsátás alá, viszont még fel nem nevelt gyermekek az osztálynál méltányos kedvezményben (Vorausbezug) részesítendőek (636. §). Alkalmi ajándékozások az osztályrabocsátás alól szintén ki vannak véve (637. §).

IV. Az osztály megejtése a közösség tényleges megszüntetésében áll és a dolog természetéhez képest mindig egy ilyértelmű szerződéssel történik. Az osztályszerződés hallgatólag érvényesen megkötöttnek tekintendő az osztályrészek (sorsjegyek) megállapításával és átvételével; ennek megtörténtéig ellenben, érvényességéhez írásban történt kifejezett megkötése szükséges (638. §). Az egyes hagyatéki tárgyaknak az osztályszerződés alapján való megszerzése a kötelmi és dologi jog általános szabályai szerint megy végbe.

Az osztályszerződésektől megkülönböztetendők azon szerződések, melyeknek tárgyát maga az örökség vagy valamely örökrész képezi. (Erbschafts Kauf). Ezeknek tisztán kötelmi és nevezetesen sem dologi, sem örökjogi hatályuk nincsen. A harmadik nem lesz örökös és így nincs is igénye az osztályra, hanem csak azon osztályrésze, melyet az elidegenítő az osztály folytán kap. Utóbbi nem szűnik meg örökös lenni és tovább is szavatol a hagyatéki tartozásokért. Az ilyen szerződések érvényességéhez szintén írásbeli forma szükséges (639. §).

Ugyanitt van kimondva, hogy a még meg nem nyílt örökség tárgyában az örökhagyó hozzájárulása nélkül kötött szerződések érvénytelenek (640. §).

A megejtett osztály után az örökösök az osztályrészekbe átvett hagyatéki tárgyakért egymásnak kölcsönösen szavatolnak, ép úgy, mint eladók és vevők között. Követelésekért pedig ép úgy, mint a kezesek a követelés fennállása és az adós fizetőképessége iránt (641. §).

Az örökhagyó tartozásaiért az örökösök az osztály után is tekintet nélkül arra, hogy ki vette át az örökösök közül a tartozást, egyetemleg és egész vagyonukkal felelnek, hacsak a hitelező hallgatólag vagy kifejezetten bele nem egyezett a tartozásnak valamely örökös által történt átvállalásába (642. § 1.). Ez az egyetemleges szavatosság azonban az osztálytól számított öt év múlva elévül (642. § 2.). Azon örökös, aki egy általa az osztálynál át nem vett tartozásért, vagy az általa átvett összegben túl vétetik igénybe, visszakeresettel élhet elsősorban azon örökös ellen, aki a

tartozást átvette és másodsorban a többi örökösök ellen is örökösök arányában (643. §).

5. §. Az örökösödési kereset. Minthogy az örökösre az örökhagyó jogai az örökség megnyíltával ipso jure átmennek, a reá így átszállott jogok megsértése ellen védelemben részesül az örökösödési keresetnek (hereditatis petitio) mint külön intézménynek construalása nélkül is. Az ellen ugyanis, aki a hagyatékból az örökösöt bármit elvon, utóbbi ugyanazon kereseteket indíthatja, mint amelyek az örökhagyót is megillették volna. Annak megfontolása azonban, hogy az egész hagyatéki tárgyak iránt indítandó singularis követelések nem elégítik ki sem az örökös, sem a hagyatékot öröklési jog címén elvonva tartó hagyatéki birtokos jogos érdekeit, hanem gondoskodni kell annak lehetőségéről, hogy maga az örökös minőség egy egységes örökösödési kereset alakjában érvényesíthető és eldönthető legyen: a legtöbb jogrendszert külön örökösödési kereset felvételére és szabályozására indította. A svájci codex azonban, elütőleg a német polgári tkvtól, és ép úgy mint a mi tervezetünk is, megelégedett egynéhány hézagossal intézkedéssel és főleg csakis ezen kereset hatályát és elévülését szabályozta. Emellett nem tartotta szükségesnek különbséget tenni a között, hogy aki ellen ezen kereset indítható, a hagyatékot valamely élők közötti jogcímen vagy jogcím nélkül (possessor pro possessore) avagy pedig örökösödési jog címén (possessor pro herede) bírja-e? Pedig a tulajdonképeni örökösödési igény csak utóbbival szemben érvényesíthető és az előbbi elleni igény egyszerű actio singularis, mely külön szabályozást nem igényel. Gyakorlati szempontokból azonban a svájci törvény szerint mindkét esetre ugyanazon szabályok alkalmazandók.

Eszerint tehát örökösödési keresetet indíthat mindenki ellen, aki a hagyatékból valamit bír, az, aki akár végrendelet, akár törvény alapján az elvont hagyatékra vagy hagyatéki tárgyra erősebb joggal vél birni (611. § 1.). Felperes kérelmére a bíró biztosítási intézkedéseket rendelhet el a telekkönyvben és egyébként (611. § 2.). Ha a keresetnek hely adatik, a hagyatéki birtokos kötelezettségeinek terjedelmére nézve a jó- vagy rosszhiszemű birtokos jogai és kötelességei irányadók (612. §, 980—982. §§). Az örökösödési kereset a jóhiszemű hagyatéki birtokos ellen elévül 1 év alatt azon időponttól számítva, amikor az örökös a birtoklásról és saját erősebb jogáról értesült; mindenesetre azonban 10 év alatt az örök-

hagyó halálától, illetve végrendelet esetében ennek kihirdetésétől számítva. A rosszhiszemű birtokos ellen minden körülmények között csak 30 év alatt évül el az örökösödési kereset (613. §).

A hagyományos igénye az örökösödési keresettől ugyan teljesen elütő, mindazonáltal szintén örökjogi címen alapulván, ugyanitt szabályoztatik annak kimondásával, hogy a hagyományosnak a rendelkezésről való értesítésétől számított 10 év alatt évül el (614. §). Egyébként arra a kötelmi igényen alapuló kereset általános szabályai állanak.

(Vége.)

—er.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

304. A per adataival meg van ugyan állapítva, hogy a felek több hónapon át közös háztartásban éltek, azonban felperes nem nyújtott bizonyítékot arra nézve, hogy a keresetben jelzett zálogjog alapjául szolgáló kötelezvényt az alperessel folytatott házasságon kívüli együttélésre való tekintettel az ágyassági viszonyért járó ellenszolgáltatásként adta át az alperesnek, ellenkezőleg a kihallgatott . . . tanuk egybevetett vallomásaival az a tényállás nyert megállapítást, hogy alperes csak akkor jött felperes házába, miután ez őt feleségül megkérte és el is jegyezte, hogy felperes az esküvőre az előkészületeket megtette, sőt az esküvő napja is ki volt már tűzve, és a felek a kitűzött napon meg is jelentek az újvidéki állami anyakönyvvezető előtt a házasság megkötése végett, e napon azonban a házasság nem volt megköthető, mert alperes elmulasztotta az ahhoz szükséges okmányokat beszerezni; ebből a tényállásból megállapítható, hogy a felek célzata nem a házasságon kívüli együttélésre, hanem házasságkötésre irányult; ily körülmények között pedig elfogadható alperesnek az az előadása, hogy felperes neki a szóbanforgó kötelezvényt jegyajándékol adta át, annál is inkább, mert felperes alperesnek az eljegyzéskor 20 koronát adott jegyajándékol és 10 lánch föld haszonélvezetét is ígérte neki, de ezt költségkiméleésből nem iratta át alperesre, hanem kijelentette, hogy alperes az ő halála után is a házban maradhat; ebből következtethető, hogy felperes a kötendő házasságra való tekintettel az alperes vagyoni igényeinek biztosítására adta át alperesnek a kötelezvényt. Ily körülmények között tehát a zálogjog alapjául szolgáló jogügylet nem bírván turpis causa jellegével, az ezen az alapon meg nem támadható.

De nem állapítja meg a zálogjog eredeti érvénytelenségét az a körülmény sem, hogy az annak alapjául szolgáló kötelezvény nincs közjegyzői okiratba foglalva, mert az 1886. évi VII. t.-cz. 22. §-ának c) pontja értelmében a jegyesek közötti ingókra vonatkozó ajándékozásoknál a jogügylet érvényességéhez csak akkor kívántatik közjegyzői okirat, ha az ajándéktárgy át nem adatott; a jelen esetben a peres felek, mint jegyesek közt létrejött ajándékozásnak tárgya nem az 1200 kor. készpénz, hanem csak az arra vonatkozó kötelezvény volt, ez a kötelezvény pedig az alperesnek azonnal átadtván, az erre vonatkozó ajándékozás közjegyzői okirat nélkül is érvényes. Minthogy pedig felperes oly körülményt, mely a zálogjog eredeti érvénytelenségét megállapítaná, nem bizonyított, őt keresetével el kellett utasítani. (Újvidéki törvényszék és szegedi tábla.)

Mindkét alsóbirósági ítélet megváltoztatásával felperes feljogosítatik arra, hogy az ingatlanokra az alperes javára 1200 kor. tőke stb. erejéig bekebelezett zálogjognak a törlését a tkvi hatósághoz beadható kérvény útján kérhesse.

Az alsóbiróságok helyesen állapították meg azt, hogy a szóbanforgó kötelezvényt jegyajándékol adta a felperes az alperesnek és hogy az a jogügylet, amelynek biztosítására a kötelezvény adatott, az alapon, hogy az tiltott jogügyletet képez, meg nem támadható. Mindezek ellenére az annak alapján bekebelezett zálogjognak a törlése, mindkét alsóbirósági ítélet megváltoztatásával azért volt elrendelendő, mert az ajándékozás tárgya tulajdonkép nem maga a kötelezvény, amely csak bizonyítási eszköz, hanem az az 1200 kor. készpénz, amelynek erejéig a zálogjog a kérdéses kötelezvény alapján, az alperes javára bekebelezetett, minthogy pedig ezt az 1200 koronát a felperes a már kifejtettek szerint az alperesnek mint jegyesének jegyajándékol adta, illetve ezen a jogcímen kívánta azt majdan ingatlanai értékéből az alperes javára kifizettetni, de azt tényleg át nem adta, már pedig az 1886. évi VII. t.-cz. 22. §-ának c) pontja értelmében a jegyesek közt ingó vagyona vonatkozólag létrejött ajándékozás érvényességéhez, ha az ingó ajándéktárgy át nem adatott, közjegyzői okirat kívántatik, a töröltetni kért zálogjog bekebelezése alapjául szolgáló kötelezvény pedig csak magánokirat, ennél fogva az annak alapján eszközölt bekebelezés is eredetileg érvénytelen. (Curia 1906. augusztus 4. 5659/1905. P. sz.)

Hagyatéki eljárás.

305. Az 1894 : XVI. t.-cz. 90. §-ában is kifejezésre jut azon, joggyakorlatunkban érvényre emelt szabály, hogy az örökösök mindegyike jogosult a hagyaték átadása előtt is, a hagyaték érdekében szükséges törvényes lépéseket megtenni. Az idézett törvényhely ezt a hagyatéki követelések behajtását illetőleg ugyan akként

szabályozta, hogy az összes érdekeltek megállapodása fenn nem forogván, az egyes örökös e czélból csak a gondnok kirendelését kérelmezheti, ez a szabály azonban a jelen esetre azért nem alkalmazható, mert eltekintve a törvény világos rendelkezésétől, a gondnok kirendelését az teszi szükségessé, hogy a behajtandó kövétel minden esetben az összes örökösök érdekében biztosítandó, ezen szempont pedig ezúttal fenn nem forog, mert a felhívási eljárás elsősorban kétségtelenül csakis felhívóknak a hagyatékra vonatkozó jogait lehet hivatva biztosítani. Azt, hogy felperesek néhai L. F.-né törvényes leszármazói és így öröklésre minden esetben hivatottak, alperes nem kifogásolta, érdekeltségök tehát vitás nem lehet.

De nem tette magáévá a kir. ítélőtábla az elsőbíróságtól a kereset elutasítására felhozott indokokat sem, mert kérések miatti felhívásnak mindazon esetekben van helye, midőn felhívóknak más törvényes módja nincsen a jog fennállását állító követelésének alaptalanságát kimutathatni, már pedig más ily móddal felperesek alperes követeléseivel szemben nem rendelkeznek. Hogy alperes a keresetben írt követelések fennállását vitatta, sőt külön perben érvényesítéséhez való jogát fentartotta, a nem kifogásolt hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv tartalmával bizonyítva van, az pedig, hogy ez az alperesi kijelentés bíróság, illetve ennek kiküldötte előtt történt, a felhíváshoz való jog fennebb kifejtett értelmére figyelemmel különbséget nem tehet. (Curia 1906. június 21. 286. sz., a budapesti tábla indokainak hagyásával.)

*

306. A hagyatéki leltár az abban kitüntetett hagyatéki állagra sem képezhet oly feltétlen bizonyítékot, amely az ellenbizonyítást kizárná, következésképp az ennek alapján meghozott átadó végzésnek sem lehet a hagyatéki állagra nézve ily hatályt tulajdonítani (Budapesti kir. tábla 1906. szept. 20. I. G. 177/906. sz.)

*

307. Az 1894: XVI. t.-cz. 123. §-a rendelkezése értelmében az örökösödési eljárás során, tehát a peressé vált hagyatéki biztosítása iránt folyamatba tett zárlat iránti kérelem tárgyalása alkalmából is, mindenik érdekelt maga viseli saját költségeit. Ez a rendelkezés kizárja azt, hogy zárlatot kérők a felfolyamodás költségeinek viselésére kötelezhetőek legyenek. (Curia 1906. május 23. 4069. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

308. A telekkönyvi rendelet 62. §-ának 2. bekezdése értelmében a telekkönyvi bejegyzés csak azon jog tekintetében ad dologbani jogot, amely bejegyeztetett. Már pedig a jelen esetben a monori 1351. sz. betétben 2600 korona tőke és 400 korona költségbiztosíték erejéig bekebelezett zálogjog teljesen független lévén, a monori 903. sz. betétben foglalt ingatlan terhére az ugyancsak a monori

kerületi hitelbank részvénytársaság javára K. P. ellen négy tételben összesen 4900 korona tőke és 1300 korona költségbiztosíték erejéig bekebelezett zálogjogtól, nyilvánvaló, hogy a 903. sz. betétben foglalt ingatlan árverési vételárából az 1351. sz. betétben foglalt ingatlant külön terhelő költségbiztosíték vagy annak része annál kevésbé elégíthető ki, mert sem az egytetemes jelzálog, sem az 1881: LX. t.-cz. 190. §-ának 2. bekezdésében szabályozott eset itt fenn nem forog. Ehhez járul még az a körülmény is, hogy az 1881: LX. t.-cz. 192. §-ának harmadik bekezdése értelmében a perbeli és egyéb költségek a tőkével egyenlő elsőséggel csak akkor sorozhatók, ha a költségek fedezésére szolgáló biztosítéki összeg erejéig a zálogjogot a tőkével egyidejűleg kebelezték be, amely eset itt az 1351. sz. betétben bekebelezett 2600 korona tőkekövetelés és a 903. sz. betétbe négy külön tételben bekebelezett biztosítéki összeget illetőleg a telekkönyvből kitűnően, fenn nem forogván, a most idézett törvényes rendelkezés értelmében a szóban forgó költségek annál kevésbé voltak a 903. sz. betétben foglalt ingatlan terhére bekebelezett biztosítéki összeg jogcímén ez ingatlan vételárából sorozhatók, mert a költségbiztosíték, járulékos természeténél fogva, idegen tőkekövetelés járulékaiknak fedezésére sem fordítható. (Curia 1906. augusztus 14., 7154. sz.)

*

309. A telekkönyvi rendtartás 56. §-ának g) pontjával a telekkönyveknek a birtokszabályozás következtében szükségelt átalakítása tárgyában 2579/869. sz. a. kibocsátott ministeri rendelet hatálya kiterjesztetett az országnak a Királyhágón túli részeire, s ekként az eljáró telekkönyvi hatóság területére is. Az idézett ministeri rendelet 27. §-a szerint a telekkönyvek átalakításakor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeknek kiigazítás útján való érvényesítése, jóhiszemű harmadik személyek sérelme nélkül, a fennálló szabályok szerint bármikor kérelmezhető. A kiigazítás tehát kérelmezhető kérvényi úton, s amennyiben az eredményre nem vezetne, a telekkönyvi rendtartás 25. §-ának e) pontja értelmében peres eljárás útján keresettel. (Curia 1906. október 12., 1353/905. sz.)

*

310. A végzésnek felfolyamodással megtámadott azt a részét, amely szerint a zálogjog kitörlésének csupán előjegyzése rendeltetett el, megváltoztatja és az 1903. évi 12023. számú végzés folytán 400 korona tőke és jár. erejéig a . . . szövetkezet javára bekebelezett zálogjog kitörlését bekebelezni rendeli, mert az eredetiben bemutatott törlési engedély a telekkönyvi rendelet 81. és 82. §-aiban a bekebelezés tekintetében előírt bel- és külkellékeknek megfelel, s mert a telekkönyvi hatóság annak kutatására, hogy a szabályszerűen kiállított okiratot aláírt személyek cégjegyzési jogosultsággal bírnak-e? — hivatva nincs. (Budapesti tábla 1906. október 16., 8881. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

311. A végrendelet utolsó bekezdése szerint a végrendelező által tett az a kijelentés, hogy a felolvasott végrendelet saját akarata szerint lett elkészítve és azt jóváhagyta, magában foglalja annak kijelentését, hogy az okirat az ő végrendelezését tartalmazza, továbbá a végrendelet utolsó bekezdése szerint az örökhatyó a végrendeletet, az azt aláírt tanuk előtt írta alá, ezzel pedig nemcsak a végrendelező aláírásának, de a végrendeletet aláírt tanuk együttes jelenlétének ténye is igazoltatik, végül a tanuk mindennek megtörténtét, a végrendelet aláírása által, magán az okiraton igazolták és így a végrendelet az 1876: XVI. t.-cz. 5. §-ában előírt kellékeknek megfelel. (Curia 1906. szeptember 7. 8000. sz., a budapesti tábla indokainak hhagyásával.)

*

312. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 15. §-ának az a rendelkezése, hogy a végrendelezőnek ki kell nyilvánítania, hogy szóbelileg akar végrendelezni, nem azzal az értelemmel bír, hogy a végrendelet alakjára előzetesen nyilatkozzék, hanem azzal, hogy nyilatkozata ne hagyjon kétséget aziránt, hogy szóval tett nyilatkozatát kívánta végintézkedésének tekinteni. Jelen esetben tehát a szóbeli végrendeletet azért kellett érvényesnek kimondani és a felpereseket erre vonatkozó keresetükkel elutasítani, mert a végrendelező nyilatkozatának tételénél a fenti törvényszakasznak megfelelően négy tanu volt jelen, továbbá mert az örökhatyó az összes tanuk jelenlétében önként és kérdés nélkül azt jelentvén ki, hogy mindenét, a mije van, ingó és ingatlan vagyont, nejének hagyja; ezzel a kijelentésével, tekintettel arra, hogy „vagyont hagyja” kifejezésnek a közéletben általánosan elfogadott értelmezése szerint, csakis halál esetére való intézkedési értelem tulajdonítható, végrendelező kétség-telenül fejezte ki azt az akaratát, hogy vagyonáról neje javára akar végrendelezni és hogy szóval tett nyilatkozatát kívánta végrendeletének tekinteni, ily értelmű nyilatkozat pedig a fenti törvényszakaszban a nyilatkozat alakjára nézve előszabott kellékeknek megfelel és ez esetben annyival inkább volt halál esetére szóló komoly rendelkezésnek tekintendő, mivel egy nappal korábban az örökhatyó veszélyes állapotára és végintézkedés szükséges voltára figyelmeztetve lett; végre mert a törvény ily végrendelet alakú kelléke gyanánt nem írja elő a keresetben említett azt a követelményt, hogy a tanuk már eleve a végrendelezés céljából lettek légyen meghíva. (Pozsonyi tábla). Bár a kihallgatott tanuk az vallották, hogy örökhatyó együttes jelenlétükben, ép észszel és elmével, valamint a szabad elhatározási képességgel bírva jelentette ki, miszerint, összes ingó és ingatlan vagyont nejének hagyja, mégsem lehet eme végakarati intézkedését szóbeli végrendeletnek tekinteni, mert eme tanuk vallomásaival nem vehető bizonyítottanak, hogy az örökhatyó kijelen-

tette, hogy eme intézkedését szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni, már pedig az 1876. évi XVI. t.-cz. 15. §-ának rendelkezése értelmében szóbeli végrendelet érvényéhez feltétlenül megkiván-tatik, miként örökhatyó kijelentette légyen, hogy az általa tett nyilatkozatot szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni, ez oknál fogva örökhatyónak a tanuk által bizonyított eme intézkedése, miután az a szóbeli végrendeletekre előírt összes kellékekkel nem bír, érvény-telennek volt nyilvánítandó. (Curia 1906. szeptember 19. 4928/1905. sz., az elsőbírósági ítélet indokainak hhagyásával.)

*

313. L. P.-né örökhatyó után két végrendelet maradt, az egyik a közjegyző által felvett közokiratba foglalt és férjével I. r. alperessel közösen alkotott végrendelet, melyben mindegyik házastfél összes javaira a túlélőt teszi általános örökösévé, a másik pedig örökhatyónak később három tanu előtt tett írásbeli magánvégren-delete, melyben csak néhány ingatlanáról végrendelezik. Felperesek mint oldalrokonok csak ezt a magánvégrendeletet kérik érvény-telennek kimondani; annak érvénytelenségét I. r. alperes az örök-hagyó férje el is ismeri, de érvényben levőnek mondja az örök-hagyóval közösen alkotott közvégrendeletet, mely a hagyaték tárgya-lásánál is alapul szolgált.

A magánvégrendeletre örökhatyó férjének I. r. alperesnek az a nyilatkozata van ugyan rávezetve s ezt a végrendeleti három tanun kívül még egy tanu, tehát négy tanu előttemezte, hogy abba a végrendeletbe: „a magam részéről is belenyugszom, mivel az az én akaratommal is megegyező”, ezt a nyilatkozatot azonban oly alakszerű végrendeleti intézkedésnek, mely által a közjegyzői kölcsönös végrendelet, habár csak részben is, a magánvégrendeletben említett néhány ingatlanra nézve hatályon kívül helyeztetett volna, tekinteni nem lehet, már csak azért sem, mert örökhatyó magán-végrendeletét, úgyszintén elsőrendű alperes arra vezetett nyilatkozatát a felek sem ismervén el joghatályosnak, azzal sem az örök-hagyó, sem elsőrendű alperes részéről a közvégrendelet rendelkezése nincs hatályon kívül helyezve s így a felek részéről a közvég-rendelet kölcsönösen hatálytalanító érvényes nyilatkozat sem létezik. (Curia 1906. szeptember 20. 2497/1905. sz.)

*

314. Örökhatyó és neje I. r. alperes együttes végrendeletükben egész vagyonukat felpereseknek hagyták a túlélő életfogytiglani haszonélvezetével terhelve. I. r. alperes a vagyon egy részét férje halála után unokaöccsének 2. r. alperesnek ajándékozta. Felperesek keresetükben az együttes végrendelet hatályára támaszkodva, az ajándékozási szerződés alapján eszközölt tulajdonjogi haszonélvezeti és zálogjogi bejegyzések törlését kívánták. A kir. törvényszék e kérdés elbírálásánál arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy mivel az együttes végrendeletben a végrendeletet alkotó házastársak

3-ik személy javára hagyományt rendeltek s ekként ez a végrendelet örökségi szerződés természetével bír, mely mint szerződés csak a szerződő felek mindegyikének közös akaratnyilvánítása által változtatható meg, egyoldalúlag egyik házastárs által, főleg a másik házastárs halála után, midőn az együttes végrendelet részben teljesedésbe ment s annak előnyeit a túlélő másodrendű alperes a holtig tartó haszonélvezet által el is fogadta, meg nem szüntethető és meg nem változtatható. Az előadottak alapján felperes keresetének helyt adni kellett. (Szolnoki tvszék.)

Az A) alatti együttes végrendelezés szerint 1. r. alperes örökösnek egyáltalában nem rendeltetett semmi, a neki biztosított életfogytiglani haszonélvezeti jog, tekintettel arra, hogy az özvegyisége idejére őt a törvény alapján megilletné — azt elsőrendű alperes most is mint özvegy gyakorolja — s különösen tekintettel magas korára is, kedvezménynek nem tekinthető, annál kevésbbé, mert túlnyomó részben a perelt vagyon állagára nézve is, lemenők hiányában elsőrendű alperesnek hitvestársi örökjoga lett volna. De az összes vagyon tekintetében az A) a. a férj oldalrkonai javára rendelkezvén, elsőrendű alperesre abból még közvetett előny sem hárul. Ily körülmények közt az A) alatti, végrendelezők közt létesült szerződésnek tekinthető nem lévén, elsőrendű alperes annak rendelkezéseitől önállóan eltérni jogosultnak lévén tekintendő, annál kevésbbé lehet az A) akadálya annak, hogy saját vagyonáról élők közt szabadon rendelkezessék. Ily rendelkezést képező, alperesek közt létesült ajándékozási szerződés fentiek szerint tehát érvénytelennek tekinthető nem lévén, felpereseket keresetükkel elutasítani kellett. (Budapesti kir. tábla.)

A másodbirósági ítélet helybenhagyatik, mert az örökség az örökhagyó halálával nyílik meg, következően a végrendeleti örökös a végrendeletben neki szánt jogokat csak az örökhagyó halálával érvényesítheti. Minthogy pedig elsőrendű alperes, akinek a férjével közösen tett végrendelete alapján akarnak felperesek olyan jogokat érvényesíteni, melyek őket csak annak a végrendelezőnek halála után illetik meg, még életben van, s ennél fogva számukra az örökség még nem nyílt meg, nyilvánvaló, hogy felperesek sem a végrendeletben neki szánt jogokat érvényesíteni, sem e jogok érvényesítésének útjában álló akadályok elhárítását célzó joglépéseket tenni egyáltalán, különösen pedig elsőrendű alperessel szemben jogosítva nincsenek. A kir. tábla ítéletét tehát az ügy jelen állásában már ezen okokból helyben kellett hagyni. (Curia 1906. október 24. 4007/1905. sz.)

*

315. A törvény a szóbeli végrendelet alaki kellékeként a végrendelező részéről határozott kijelentését kívánja meg annak, hogy a tanuk előtt tett nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni és így, bár nem szükséges, hogy a fenti kijelentés a törvény

által használt szavakkal történjék meg, mégis a szóbeli végrendelet érvényességéhez elengedhetetlen követelmény az, hogy a végrendelező oly kijelentést tegyen, melynek értelme nem enged kétséget aziránt, hogy ő szóbeli alakban kívánt végrendelezni. (Curia 1906. november 8. 7392/1905. P. sz.)

*

316. Jogszabály, hogy érvényes végrendelet léteben, az örökösödés elbírálásánál, annak intézkedései szolgálnak irányadóul és hogy az esetben, ha az örökös a végrendeleti intézkedést bármely részében is elfogadta, úgy részben végrendelet, részben pedig törvény alapján örökösödési igényt támasztani nem lehet, már pedig az örökhagyó által alkotott végrendeletben a kiskorú felperesek az egész hagyatékra általános örökösöknek lévén kinevezve, azt el is fogadták és így a végrendelet azon másik intézkedését, hogy alperest az egész hagyatéknak holtig tartó haszonélvezeti joga illeti meg, a törvényre alapított keresettel meg nem támadhatják, nem pedig azon okból sem, mert örökhagyónak azon intézkedése a kiskorúak kötelesrészét nem is sértheti, miután az egész hagyaték nekik hagyatott, annak felerészének az alperes által egész életén át élvezhető haszna, hogy a hagyaték fél értékét meghaladná, felperes nem is állította, annyival kevésbbé bizonyította. De ha még a kiskorúnak kötelesrésze sértve volna is, az esetben sem áll meg a kereset, mert felperes a már fent kifejtett indokból keresetét csak a törvényre alapítva, a kötelesrésznek készpénzben való és így minden korláttól mentes kifizetésére irányíthatta volna. Mindezeknél fogva a felperest keresetével elutasítani kellett. (Kalocsai tszék.)

Igaz, hogy örökhagyó egész vagyonát a felpereseknek hagyta, de az is tény, hogy a hagyaték haszonélvezetét, életfogytig tartó hatálylyal, özvegye részére biztosította. Nyilvánvaló e tényállásból, hogy a leszármazó örökösöknek a tulajdonjoga azt a vagyont illetően is korlátozva van, amelyet mint törvényes osztályrészt, minden terheléstől menten kell megkapniok. Teljesen jogos tehát a felpereseknek az az igénye, hogy az a vagyonrész az életfogytig tartó haszonélvezeti szolgálomtól mentesíttessék s édesanyjuknak csupán özvegyi jogával legyen megterhelve. Ezeknél az okoknál fogva az elsőbiróság ítéletét meg kellett változtatni. (Budapesti tábla.)

Az állandó birói gyakorlat szerint joghatályos végrendelettel szemben a szükségörökösnek egyedül az a joga van, hogy kötelesrészének kiadását minden tehertől mentesen követelhesse, egyéb tekintetben a szükségörökös a végrendelet intézkedéseit megtámadni nincs jogosítva azért, mert kötelesrészének kiadása által a hagyatékkal szemben minden joga megszűnik. A kiskorú felperesek elfogadták örökhagyó atyjuk végrendeletének reájuk kedvező azt az intézkedését, melylyel ők az egész hagyatékra egyenlő arányban általános örökösökül rendeltettek ki és keresetükben nem

kivánják kötelesrészük megállapítását és kiadását, hanem az örökhagyó által a neje, a felperesek anyja részére tett azt a végrendeleti intézkedést akarják hatálytalanítani, amely az egész hagyatékra anyjuk életfogytig a hasznélvezeti jogot biztosítja; ezt a hasznélvezeti jogot célozza a kereset az alperes özvegye tartamára a hagyaték felére azon a címen korlátozni, hogy a maga épségében ez a hasznélvezet többre terjedne ki, mint az ő kötelesrészük. A hasznélvezeti jognak ily jogalapon való korlátozását azonban felperesek a fentebb előrebocsátott anyagi jogszabálynál fogva nem kérhetik, következésképp a keresetnek nincs törvényes jogalapja s az ellen az alperes jogosan védekezett; miért is a perköltség kölcsönös megszüntetése annál indokoltabbnak mutatkozik, mert egyedül az a körülmény, hogy alperes a másodbirósági ítéletnek a per főtárgyáról intézkedő része ellen nem felebbezett s ekként az meg nem változtatható, a perköltség kölcsönös megszüntetését nem akadályozza. (Curia 1906. szept. 28. 5323/1905. P. sz.)

= Ellenkezik a Curia régebbi gyakorlatával, mely szerint csupán az örökhagyó kifejezett ily értelmű rendelkezése esetében esik el a szükségörökös a kötelesrész érvényesítése esetében a neki hagyott többlettől (Cautela Socini).

*

317. A feleség eltemetésének kötelezettsége és ekként az ezeljáró költségek viselése elsősorban a férjet terheli. Alperes ezen kötelezettségén mit sem változtat az, hogy a temetés rendelkezése körül alperes fia K. B. járt el s hogy később ő ajánlotta fel felperesnek a 600 koronát végkielégítésül és helyezte birói letétbe, mert alperesnek nem sikerült bebizonyítani, hogy a temetést K. B. a saját számlájára és költségére rendelte meg. Ennek a ténynek az igazolása nélkül pedig meg kellett állapítani azt, hogy a temetés rendezése körül K. B. csak mint atyjának, az alperesnek megbízottja járt el. És miután a megbízó felelős a megbízottnak azon tényeért, melyet az a megbízás korlátai között teljesít s az ezen korlátok közt elvállalt kötelezettség a megbízót terheli, ebből következik, hogy az alperesnek a szerződési viszony hiányára fektetett érvelése alaptalan. Amellett tehát, hogy a hagyatéki terhet képező temetési költség az örökösöket egyetemlegesen terheli s ebből kifolyóan felperes jogosítva van a fizetést alperestől mint szintén egyik örököstől követelni, alperes fizetési kötelezettségét a fentebb kifejtettek alapján is meg kellett állapítani. (Curia 1906. szeptember 14. 1537/1905. sz.)

*

318. Az örökhagyó kereskedő törvényes örökösének azon leveléből, amelyben az örökhagyó hitelezőjét arról értesíti, hogy a hagyatékából az örökhagyó tartozásainak csak fele egyenlíthető ki s erre 3 havi halasztást kér, a fizetések megszüntetése mindenki által határozottan és nyilvánvalóan felismerendő, amiért is az ezen

levél vétele után az örökhagyó ingatlan vagyonára könyvkivonat alapján előjegyzett zálogjog a csődtörvény 27. § 2. pontja alapján megtámadható. (Curia 1906. október 28. 6905/905. sz.)

*

319. Az id. törvénykezési szabályok 10. §-a a szülőktől a gyermekek birtokába visszeteher nélkül jutott javak közt, az áthárítás jogcímére való tekintetből különbséget nem tesz; miből folyólag ha a hagyatéki ingóságok az örökhagyó által a szülőktől kiházasításul kapott tárgyaknak volnának is tekintendők, azoknak ez a minősége vitás öröklési igények megbirálására befolyással nem bír; következésképp a jelzett ingóságok s illetve azok értéke mint ági vagyon az örökhagyónak érvényes végrendelet és lemenők hátrahagyása nélkül történt elhalálozása folytán nem az alperest a túlélő házastársat, hanem a felpereseket mint az örökhagyóval közös szülőktől leszármazó oldalrokonokat illeti. (Curia 1906. október 16. 2300/1905. sz.)

= A régebbi gyakorlattal, mely szerint a nő kiházasítása nem száll vissza a szülőkre, hanem a túlélő férjet illeti, ellenkező újabb álláspontja a Curiának.

*

320. A gyámoltak érdekei szempontjából, az árvavagyon kezelésére rendelt hivatalok és hatóságok, tekintet nélkül arra, hogy a változott közjogi viszonyokhoz képest valamely kormányhatóság esetleg alkotmányos úton hozott törvény által lettek-e az árvavagyon kezelésére kirendelve, egymás folytatóinak és a felekkel szemben egynek tekintendők. Ezek a hivatalok és hatóságok a reájuk bizott árvavagyont az épen életben levő szabályok szerint tartoznak kezelni. Ezekből következik: hogy miután a már 1861. évben önjogúvá vált felperes öröksége még az 1877: XX. t.-cz. életbeléptekor is gyámhatósági kezelés alatt állott, az akkor illetékes gyámhatóság ugyanezen törvény 286. §-a értelmében hivatalból tartozott volna felperest öröksége felvételére felhívni, ennek eredménytelensége esetén intézkedni, hogy öröksége azon pénztár által, melynél tényleg volt, birói letétbe helyeztessék, miáltal felperes követelési jogának elévülése megszakított és öröksége a 22,021/1882. sz. igazságügyi rendelet értelmében, a törvényes elévülési időn, vagyis 32 éven belül az illetékes pénzügyi hatóságok útján kiutalványozhatóvá vált volna. Ezekre figyelemmel, minthogy 1861-től az 1877: XX. t.-czikk 1878. január 15-én történt életbeléptéig az elévülés, illetve alperes elbirtoklása be nem fejeződött, az utóbb idézett törvény életbeléptétől a kereset beadásáig az elévülési 32 év szintén nem tellett el, ennél fogva felperes követelése el sem évülhetett, ebből az okból tehát a kereset elutasítható nem lévén, minőkét alsóbiróság ítéletét megváltoztatni és az elsőbiróságot új ítélet hozatalára utasítani kellett. (Curia 1906. október 2. 5347/1905. sz.)

*

321. A per adatai szerint a . . . házat, melyre nézve a tulajdonjog a felpereseket, az özvegyi haszonélvezeti jog pedig az alperest illeti, annak leégése folytán a felperesek építették fel, a Magyar-francia biztosító részvénytársaság pedig, melynél a ház tűzkár ellen biztosítva volt, 926 korona 96 fillér biztosítási összeget, ügynöke útján az alperes kezéhez fizette. Minthogy pedig a biztosítási összeg a biztosítva volt ingatlan állagának helyreállítására fordítandó s ez a helyreállítás a haszonélvezetre jogosult alperesnek is érdekében állott, minthogy továbbá a helyreállítás költsége a biztosítási összeget jóval felülhaladta, az a körülmény pedig, hogy a biztosítási díjakat az alperes fizette, neki csakis arra ad jogot, hogy e díjak megtérítését a felperesektől követelhesse, ez a kérdés azonban a perben meg nem vitattatott, a másodbiróság ítéletének az a része, mely által az alperes 926 korona 96 fillér tőke és kamatának megfizetésére köteleztetett, ezekből az indokokból hagyatott helyben. (Curia 1906. szeptember 6. 444/905. sz.)

*

322. 1863-ban kelt szerződéssel az alperes jogelőde megengedte, hogy telkén a felperes jogelőde házat építsen, mely az ő és utódai tulajdona lesz; kikötötte, hogy a telek tulajdonjogának elismeréséül évenként egy forint lesz fizetendő és bizonyos szolgáltatások lesznek teljesítendőek. Felperes a házhely használati jogát, az épület tulajdonjogát és ennek telekkönyvi feltüntetését követeli. Ezen kérelemmel elutasítandó és a felépített házért csak kártérítés volt megítélhető, mert a felek jogelődei közt oly jogviszony keletkezett, mely az urbériséggel rokontermészetű majorsági zsellérbirtokviszony-nal hasonlónak tekintendő; az 1896:XXV. t.-cz. 4. és 44. §§-ai szerint az 1848. után keletkezett ilyenmű jogviszony a magánjog általános szabályai szerint bírálendő el; 1863-ban, mikor a szerződés kötöttet, vissza volt állítva a magyar magánjog, az optk.-nek a felülepítményre vonatkozó szakaszai tehát, melyek a fentartottak közé nem tartoznak, a jelen esetre nem alkalmazhatók; az újabb jogfejlődés fentartotta ugyan az osztott tulajdonnak azt az alakulatát, mely a zselléreltelkek vagy taksás házak létesítése által keletkezett, de azzal a korlátozással, hogy a jogviszony fentartását naptár szerint meghatározott időtartamhoz kötötte; minthogy a jelen esetben a szerződés időbeli korlátozás nélkül, utódról utódra szólóan kötöttet, az joghatályosnak nem tekinthető. (Curia 1906. október 9. I. G. 257. sz.)

*

323. Alperes azáltal, hogy házának első emeletén levő, felperesek házának udvarára nyíló ablakáról, a vízszintesen 3 és függőlegesen 5 vaspálczából alakítva volt vasrácsot eltávolította és ekkép a kilátás jogának gyakorlásába helyezkedett, felpereseket említett házuk udvarának békés birtokában megháborította, ehhez képest köteles, hogy az említett vasrácsot 15 nap alatt végrehajtás terhe

mellett helyezze vissza. Az alsóbiróságok ellenkező végzései az ált. polg. tvk. 488. §-ának téves értelmezésén alapulnak. Általánosságban áll ugyan, hogy a tulajdonos az ált. polg. tvk. 354. §-a értelmében házával tetszése szerint rendelkezhetik, minélfogva az a körülmény, hogy a szomszéd udvarára néző ablakot nyit, egy-magában birtokháborítást nem képez; szabadságában állván a szomszédnak saját udvarán akként intézkedni, ami az ablaktól a kilátást megvonja. Jelen esetben azonban a dolog másképp áll. Felperesek ugyanis beismerik, hogy alperes az ált. polg. tvk. szerint ablakjog birtokában van, minélfogva alperest a világosságtól és levegőtől önhatalmulag meg nem foszthatják: alperes pedig azt vitatja, hogy őt kilátás joga illeti és hogy ennek gyakorlása céljából történt a már körülírt vasrács eltávolítása. Ezek szerint alperes cselekménye szándékosan az általa bírt ablakjognak kilátás jogának gyakorlására való kiterjesztését célozván, és ennélfogva az ált. polg. tvk. 345. §-ának esete forogván fenn, a keresetnek a 346. § alapján helye van. (Fiumei eset. Curia 1906. szeptember 21. 7157. sz.)

*

324. A kibocsátói aláírásnak a váltólevélnek oly helyén kell előfordulnia, hogy a váltó szövege aláírottak jelentkezék. Hogy tehát valamely személy, kinek névaláírása a váltó előlapján előfordul, kibocsátónak tekintethessék, szükséges, hogy maga a váltó külső alakja is feltüntesse, hogy a névaláírás az intézvényezetthez szóló felhívásra vonatkozik. A váltó előlapján annak egyik oldalán keresztben előforduló névaláírás tehát semmiesetre sem tekinthető érvényes kibocsátói aláírásnak. (Curia 1906. okt 25. 1159/905. sz.)

*

325. Az áradvány annak a parti birtokosnak tulajdonába jut, akinek parti birtokához hozzákapcsolódott, azonban annak nem olyan tartozéka, mely a szerzésre és elidegenítésre irányuló egyező akaratnyilvánítás hiányában is a parti birtok vevőire átszállana s külön tulajdon és birtoklás tárgyát nem képezhetné. (Curia 1906. október 4. 6667/905. sz.)

*

326. Idegen tartozás átvállalása nem tartozik a kereskedelmi üzlet folytatásához és így erre a cégvezető jogosultsággal sem bír. (Bpesti kir. keresk. és váltótvszék 1906. április 28. 138. sz.)

*

327. Abban az esetben, amikor valamely egyetemleges zálogjoggal biztosított követelés el nem árverezett ingatlan is terhel, az 1881. évi LX. t.-cz. 190. § 2. bekezdésének rendelete értelmében, a hitelező kívánsága szerint a vételárból egészben, vagy részben kielégítendő ugyan, ez a rendelkezés azonban a hitelezőt nem jogosítja fel arra, hogy az elárverezett ingatlanból való kielégítésről lemondva, követelését egészben az el nem árverezett ingatlan

részre hagyja fenn, mert az egyetemleges adóstárs azáltal, hogy az egyik ingatlan elárvereztetik, a másik pedig nem, nem jöhet kedvezőbb helyzetbe annál, mintha mindkét ingatlan vételára egyidejűleg osztatnék fel. (Curia 1906. szeptember 19. 2423. sz.)

*

328. A *B)* alatt csatolt okiratból kitűnik, hogy felperesnek vendéglői üzletét alperes megvette és e szerződés alkalmával felperesnek 200 korona foglalót adott azzal a kijelentéssel, hogy a foglalót másnap 12 óráig 3000 koronára kiegészíti. Nem vitás, hogy alperes e foglalót másnap ki nem egészítette, hanem másnap abból az okból, mert az üzlet az ő céljainak nem felel meg, a vételtől visszalépett. Ennek folytán alperes, mint a szerződészegő, a K. T. 277. §-ának 1. bekezdése értelmében a vételi szerződés megkötése alkalmával átadott 200 korona foglalót elvesztette, de felperest a 2800 korona foglaló összeg megfizetése iránt indított keresetével el kellett utasítani. Abból a felebbezési előadásból, hogy magánjogi elvek szerint a foglaló ígéret (*verba promissoria*) is hatályos, az következhetnék, hogy felperes kártérítést követelhetne azon az alapon, hogy alperes a foglaló adása iránti ígéretét megszegte. De a jelen esetben felperes követelése arra irányult, hogy alperes az ígért foglalóhátralék összegét a vételügylet megszűnése mellett fizesse meg. Felperes álláspontja annyit jelent, hogy a K. T. 277. §-ának az adott foglalóra vonatkozó szabálya a foglalói ígéretre is kiterjesztessék. Evvel egyjelentőségű a felebbezésben foglalt az az érvelés, hogy a megígért foglalót kötbérnek kell tekinteni. De ez az álláspont alaptalan, mert a kötbérre és az adott foglalóra vonatkozó törvényes rendelkezések a törvény célja szerint a kártérítés általános elvei alóli kivételekként vannak szabályozva és így nem lehet őket a törvény által célba nem vett esetekre kiterjeszteni, továbbá mert a kötbér fogalma a foglalótól úgy jogilag, mint a forgalomban különbözik és nincs ok annak feltevésére, hogy alperes a foglalóra vonatkozó ígérettel magát kötbér fizetésére akarta kötelezni. (Budapesti kir. tábla 1906. évi október 17. 1423. u. sz.)

*

329. A zálogjog alaki érvényessége nem zárhatja ki anyagi érvényességének a dologi adós általi megtámadását, mert a zálogjog járuléki természeténél fogva csak az alapul szolgáló követelés valódisága és fennállása esetén gyakorolható, de a dologi adós megtámadási jogát csak addig gyakorolhatja, amíg a követelés a személyes adóssal szemben meg nem ítéltetik és nem tesz különbséget, hogy ez a jelzálog átruházása előtt vagy után történt. (Budapesti kir. tábla 1906. szeptember 13. I. G. 167. sz.)

*

330. A férfi azon nőnek, akivel szerelmi viszonyt folytatott, nagyobb járadékot kötelezett; tekintettel arra, hogy a férfi a nővel

oly viszonyban, amelyből ő a nővel szemben kötelezve lenne, nem volt; a bíróság megállapította, hogy a kötelezettség vállalásának alapja a szerelmi viszony volt, amelyből pedig, mint a jó erkölcsökbe ütközőből, bíróság előtt érvényesíthető kötelem nem származhat. (Curia 1906. szeptember 14. 2284/905. sz.)

Ministeri rendeletek.

Az állami anyakönyvekről szóló 1894:XXXIII. t.-cikk módosításáról alkotott 1904:XXXVI. t.-cz. 1907. január 1-én lép életbe. Az állami anyakönyvek vezetése tárgyában egyidejűleg f. é. 80000. B. M. sz. a. kibocsátott új Utasítás a Belügyi Közlöny f. é. 48. számában; a házasság kihirdetése, megkötése és anyakönyvezése tárgyában f. é. 20000. I. M. sz. a. kibocsátott új Utasítás pedig az Igazságügyi Közlöny f. é. 11. számában jelent meg. (118,339/1906. B. M. számú belügyi és igazságügyi min. rend.)

*

A gondnokság alá helyezési eljárás megindítása előtt a gondnokság alá helyezendő egyén vagyoni viszonyainak megállapítása. (Valamennyi árvaszéknek.) Előfordult, hogy egyes árvaszékek a tiszti ügyész útján az illetékes kir. törvényszékeknel azért kérték a gyengeelméjűek gondnokság alá helyezését, mert azok vagyonuk kezelésére képtelenek (1877:XX. t.-cz. 28. § *b*) pont és 1885:VI. t.-cz. 4-ik §). A törvényszékek az eljárást lefolytatván, jogerős ítéletükkel az illetőket gondnokság alá helyezték és az eljárás során felmerült orvosszakértői díjat a gondnokság alá helyezett szemben megállapították. Az ezen költségek megtérítése iránt tett intézkedések nyomán azonban több esetben kiderült, hogy a gondnokság alá helyezettek teljesen vagyontalanok, ennél fogva a jelzett szakértői díj a törvényszéki iroda átalányából lévén kifizetendő, ekként az államkincstár indokolatlan költséggel terheltetett. Nyilvánvaló ugyanis, hogy amennyiben az árvaszékek a gondnokság alá helyezendőknek vagyoni viszonyairól az eljárás kezdeményezése előtt megfelelő tájékoztatást szereztek volna, úgy a gondnokság alá helyezési eljárás mellőzhető s a kir. kincstárra hárult költség elkerülhető lett volna. Jövőre tehát felhívom az Árvaszéket, hogy amennyiben az előjelzett alapon a gondnokság alá helyezési eljárás megindítása iránt intézkednék, a kir. kincstár érdeke is eléggé indokolja, hogy előzetesen a gondnokság alá helyezendő egyén vagyoni viszonyai felől mindenkor megbízható tájékozódást szerezzenek. Budapest, 1906. november 22. (119883/1906. B. M. számú belügymin. körrendelet).

*

Iparos özvegye új iparigazolvány váltására nem kötelezhető. A másodfokú véghatározatnak az új iparigazolvány váltását elrendelő részét a kereskedelemügyi minister úr azért változtatta meg, mert az 1884:XVII. t.-cz. 40. §-a értelmében az iparos özvegye új iparigazolvány váltására nem kötelezhető, az özvegyi jogon megkezdett iparüzés pedig szerzett jogot képez, amelynek hatályát a törvény nem korlátozza az özvegyi jog tartamára és ennél fogva az ilyen módon szerzett iparüzési jog újabb férjhezmenetel következtében sem szűnik meg. (108639/1906. sz. belügymin. rendelet.)

*

Vevőnek birtokba helyezése vételi bizonyítvány alapján csak addig az időpontig rendelhető el, míg a telekkönyvi hatóság az árverésen eladott ingatlanra nézve a tulajdonjognak a vevő nevére kebelezését jogerősen el nem rendelte. II-od fokú határozatát, mely szerint a Cs. Irma e—i lakos tulajdonát képezett és Sz. Dezső k—i lakos által birói árverésen megvett ház és belsegek birtokba vehetése céljából Sz. Dezső által kért hatósági jogsegély megadását elrendelte s Cs. Irma és társai e—i lakosokat felhívta, hogy a házból és belsegből huszonnégy óra alatt költözködjének ki, a cs—i járás főszolgabírája pedig felhivatott, hogy amennyiben Cs. Irma és társai a birtokba vételt akadályoznák, Sz. Dezső k—i lakost karhatalom útján vezesse birtokba, a Cs. Irma által közvetlenül hozzám benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az 1901:XX. t.-c. 3. §-a alapján felülvizsgálván, azt az elsőfokú határozattal együtt megsemmisítem. Mert habár helyes is (Czímednek) az az álláspontja, hogy a vételi bizonyítvány alapján való birtokbavezetés céljából kért rendőri segély megadása természeténél fogva nem olyan közigazgatási intézkedés, amely ellen fokozatos felelővételnek lenne helye, a kir. Curiának I. sz. döntvénye értelmében a vevőnek birtokbahelyezése vételi bizonyítvány alapján csak addig az időpontig rendelhető el, amíg a telekkönyvi hatóság az árverésen eladott ingatlanra nézve a tulajdonjognak a vevő nevére kebelezését jogerősen el nem rendelte; minthogy pedig a beszerzett végrehajtási iratok tanúsága szerint a tulajdonjog kebelezése tárgyában hozott végzés már jogerőre emelkedett: ennél fogva nincs kizárva, hogy a bíróság arra az álláspontra helyezkedik, hogy a kiadott vételi bizonyítvány e részben hatályát veszítette. Ezért a közigazgatási hatóságnak, mielőtt a birtokbavezetésre nézve rendőri segélyt adna, meg kell keresnie a telekkönyvi hatóságot, arról való értesítés iránt, hogy a végrehajtási ügy állására tekintettel a rendőri segély megadható-e; továbbira nézve azután a bíróság értesítését kell irányadónak tekinteni. (112221/1906. sz. belügymin. rendelet.)

Közlemények.

A magyar polgári törvénykönyv főelőadmánya az 1906. év folyamán elkészülvén, avégett hogy ez az alapvető és nemzedékekre kiható codificationális munka kellően haladjon és nem túlhosszú időben sikeresen befejeztessék, az igazságügyminister, mint az 1907. évi költségvetés indokolásában olvassuk, tervbe vette, hogy a főelőadmányban felállított és a minden oldalú érvek kifejtésével feldolgozott, összesen 278 elvi kérdés az 1895. évi október hó 16-iki szervezeti szabályzat 11. §-a értelmében mielőbb „teljes ülés“ elé terjesztessék megvitatás és eldöntés végett. Az 1907. év folyamán körülbelül 50 ilyen ülés fog e célra tartatni. A teljes ülésekben avégett, hogy ott az elvi kérdések a magyar jogászság minden rétegeinek képviselével a legmegnyugtatóbb módon döntessenek el, számosabb kültag fog résztvenni, akiket, miután az ülésekben való közreműködés alapos és fárasztó előtanulmányokat is igényel, megfelelő tiszteletdíjban kell részesíteni és részt fog venni több vidéki tag, akiknek azonfelül az utazással és Budapesten tartózkodással járó költségeit is meg kell téríteni. Ezeknek a tiszteletdíjaknak és költségeknek összege, a jelzett körülmények figyelembe vétele mellett, mintegy 40,000 koronát fog kitenni.

*

Az általános polgári törvénykönyv tervezetének előkészítésére alakított bizottság Polónyi Géza igazságügyi minister rendelkezése következtében működését a december hó 3-ikára összehívott értekezletével kezdi meg. A minister a bizottság működését mindenekelőtt a telekkönyvi intézmény reformja érdekében óhajtván hasznosítani, elsősorban a tervezet további tárgyalását előkészítő munkálatnak az anyagi jogra vonatkozó és azzal kapcsolatos elvi kérdéseit szándékozik megbeszélés céljából a bizottság elé terjeszteni. Minthogy ezek a kérdések a telekkönyveknek célbavett reformjával kapcsolatban közvetlenül érdeklik a gazdaközöniséget is, az igazságügyminister kívánatosnak tartja, hogy e kérdések megvitatásában a gazdaközöniség érdekeinek képviselőire hivatott testületek is a gyakorlati tapasztalataik értékesítésével kiküldöttjeik útján résztvegyenek. A minister az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet már föl is hívta delegáltjainak kiküldésére, ami az egyesület tanácsülésében fog megtörténni.

*

A közjegyzői kamarai levelek portómentessége tárgyában a m. kir. kereskedelemügyi minister f. évi augusztus 31-én 64380/1906. V. sz. alatt kibocsátott rendeletével a közjegyzői kamaráknak ugyanoly terjedelmű portómentességet engedélyezett, mint amilyent az ügyvédi kamarák élveznek. Eszerint a közjegyzői kamarák a postai díjmentességet ezentúl igénybe vehetik:

1. A feltétlenül portómentes hatóságokkal, hivatalokkal és közegekkel szemben. Ezek alatt értendők az országgyűlés mindkét háza, a magyar, horvát, a cs. és kir. közös kormány s az ezeknek alárendelt összes polgári, állami és katonai (haditengerészeti, honvédségi, csendőrségi) hatóságok és hivatalok. Ezek közt a polgári és katonai (hondvédségi stb.) bíróságok, hatóságok és hivatalok meghatározása alá tartozó közegek (pl. főispán, iparfelügyelő stb.) A vármegyei törvényhatóságok, a törvényhatósági joggal felruházott városok, ezek hivatalai (pl. alispán, tanács, polgármester, rendőrkapitány stb.) Az idetartozó hatóságoknak és hivataloknak önálló hivatalos működésre kirendelt közegei (pl. vizsgálóbíró, posta- és távirdabiztos stb.) Az udvari törzsek és hivatalok.

2. Egymásközt, a székhelyükön kívül lakó elnökkel, rendes valamint póttagjaikkal szemben az 1874. évi XXXV. törvenyzikk által rájuk ruházott hatáskörből kifolyólag közjegyzői kamarai ügyekben közönséges (nem ajánlott) levelekre — ideértve a levelezőlapokat és iratcsomagokat is. A levelek: „Kamarai ügyben, portómentes“ záradékkal látandók el.

Az elnökhöz vagy a tagokhoz intézett levelekben a címzett „közjegyzői kamarai elnök,“ „rendes tag“ illetve „póttag“ minőségét is fel kell tüntetni.

3. A feltétlenül portómentes hatóságoktól, hivataloktól és közegektől eredő hivatalos megbízásból, *székhelyükön kívül lakó kir. közjegyzőkkel* és azok helyetteseivel szemben *hivatalos ügyekben*. E levelek „*hatósági megbízásból, portómentes*“ záradékkal látandók el.

A budapesti közjegyzői kamara ezen portómentességet *helyi forgalomban* is igénybe veheti.

*

A kir. közj. orsz. egyletének központi bizottsága m. hó 20-án ülést tartott, melyről a következő jegyzőkönyv lett felvéve:

Jelen voltak: Zimányi Alajos elnök, Pongrácz Kálmán, Gyuracska Alajos, Lestyán Adorján, Jakab Géza, dr. Róth Zsigmond királyi közjegyzők és dr. ifjabb Jarmatzky Sándor kir. közjegyzőhelyettes központi bizottsági tagok.

1. Elnök előterjeszti, hogy a központi bizottság által az igazságügy-ministerhez intézteni rendelt s a közjegyzői kar és intézmény sérelmeinek orvoslására vonatkozó felterjesztést az e célra megválasztott küldöttség úgy az alkotmányos igazságügy-ministernek, mint az adminisztratív államtitkárnak bemutatta és átadta, mely alkalommal a küldöttség elnöke előszóval is hang-

súlyozta a memorandumban elősorolt sérelmek orvoslásának szükségességét és a közjegyzői intézmény reformjának elodázhatlanul sürgős voltát. A központi bizottság ez előterjesztést helyeslőleg tudomásul veszi, tekintettel azonban az igazságügyi bizottságnak a közelmúltban tartott egyik ülésén elhangzott azon igazságügy-ministeri kijelentésre, hogy a közjegyzői intézmény reformjának kérdésében s a közjegyzői kar sérelmeinek orvoslása tekintetében ez idő szerint kezdeményező lépéseket és intézkedéseket nem tehet s e kérdésekkel ez idő szerint nem foglalkozhatik: a bizottság elhatározza, hogy az igazságügy-minister figyelmét küldöttség útján újból felhívja azon körülményre, hogy az intézmény reformjának elodázása s a feltárt sérelmek sanálásának beláthatlan időnkig leendő elhalasztása az intézményt alapjaiban támadja meg, mihez képest e régóta sürgetett reform megvalósítása s a központi bizottság memorandumában feltárt sérelmek mielőbbi és gyökeres orvoslása elsőrangú igazságügyi szükségességként jelentkezik. A küldöttség tagjaiként Zimányi Alajos, Szabó Albert és Jakab Géza királyi közjegyzők s központi bizottsági tagok jelöltettek ki.

2. Elnök előterjesztésére dr. Avramescu Pachomius alibunári, dr. Gramling László vámosmikolai és dr. Kux Vilmos zsolnai királyi közjegyzők 1906. évi január hó 1-jei joghatálylyal egyleti tagokul felvételnek s erről úgy nevezetteknek, mint Szabó Albert egyleti pénztárosnak jegyzőkönyvi kivonattal leendő értesíttetése elrendeltek.

3. Elnök előterjesztésére s elhalálozásuk folytán Tasnády Dezső és Bontcs Döme királyi közjegyzők, valamint Bachmayer Gyula kir. közjegyzőhelyettes a tagok sorából töröltettek.

4. A szombathelyi kir. közjegyzői kamara legutóbbi közgyűlésének határozatából az igazságügy-ministerhez intézett s a központi bizottsággal közölt memorandumát a központi bizottság tudomásul veszi s az abban felhozottakat annak idején és saját hatáskörében figyelembe veendő.

*

A pécsi kir. közjegyzői kamara folyó évi szeptember hó 8-án tartotta meg *Ziegler Kálmán* csáktornyai kir. közjegyző elnöklelete mellett évi rendes közgyűlését. Az előterjesztett évi jelentésből a következőket közöljük:

Fájdalmasan kell jelentenünk, hogy dr. Baranyai Bélának, kamaránk elnökének a mindennapi élet küzdelmei közt is folyton kutató agya felmondotta a szolgálatot, lelke elborult és ma már csak *fisicuma* küzd az orvosi tudomány halálos ítéletével. Tisztelettel indítványozzuk, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy dr. Baranyai Bélának úgy a kamara, mint az egész közjegyzői intézmény iránt tett hasznos és kiváló szolgálatának elismerését jegyzőkönyvében megörökíti.

A kamara évi jelentését egyebekben a következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

I. A törvényhozás terén az egész éven át tapasztalt kényszerületlenséget megéreztük mi is, mert azok a reformok, melyek már évek óta egy jobb jövővel biztatnak bennünket, meg nem valósulhattak, hanem még mindig csak a jövő feladatait képezik. Bízunk azonban a hazafiság és munka jegyében meg-

született új kormányzati irány képviselőiben, hogy a közjegyzői intézménynek meg fogja végre szerezni azt a súlyt, biztosítani fogja azt az erkölcsi anyagi függetlenséget, amelylyel mint a közbizalom letéteményesének bírni kell, ha fejlődésében el akarja érni csak azt a fokot is, amely fokon az a külföld bármelyik vezető államában bír.

E bizalom készítette a kamarát, hogy a Nagyméltóságú magyar királyi igazságügyministert tárczájának átvétele alkalmával ezt tudató leiratára válaszul — melegen üdvözölte.

II. A kamara területén működő kir. közjegyzői karban változás csak annyiban történt, hogy:

1. Dr. Baranyai Béla pécsi kir. közjegyző a pécsi kir. törvényszék mint polgári bíróság által elmebaj miatt gondnokság alá helyeztetvén, őt a fegyelmi bíróság folyó évi május hó 12-én 7. szám alatt hozott határozatával az 1874. évi XXXV. t.-cz. 47. szakasza alapján ideiglenesen felfüggesztette azért, mert gondnoka a polgári perben hozott ítélet ellen felebbezéssel élt.

A felfüggesztett kir. közjegyző irodája részére a kamara helyettesül dr. Madarász István pécsi kir. közjegyzőt rendelte ki, a kamara pénztár, iratok és könyvek átadása mellett helyettesítvén őt egyúttal az elnöki teendők elintézésére is.

Ziegler Kálmán elnökhelyettes indokolt kérelmére az elnöki teendők elintézésére egyben Nagy Ernő szigetvári kir. közjegyzőt is felhatalmazta, illetve ezzel őt is megbízta.

2. A közjegyzői székhelyek közül az igali kir. közjegyző székhelye a nagyméltóságú m. kir. igazságügyminister 20331/1906. I. M. IV. sz. rendeletével 1906. szept. 1. napjától kezdődő hatálylally Tabra helyeztetett át.

III. Indítványoztatik, hogy a kamarai tagdíj az 1906—1907-ik kamarai évre 100 koronában állapíttassék meg.

IV. A szombathelyi kir. közjegyzői kamara által 290/1905. sz. a. áttett és Baditz Lajos által kiadott „A polgári törvénykönyv tervezetének bírálata és 25 év a kir. közjegyzők és a szombathelyi közjegyzői kamara életéből“ című művek, nemkülönben a kamara 393/905. sz. a. áttett feliratának egy a dr. Baranyai Béla pécsi kir. közjegyző által készített „közjegyzőségünk reformja“ című tervezetnek tárgyalására illetve véleményezésére az előző közgyűlés dr. Baranyai Béla bevonásával egy bizottság kiküldését tervezte, de mégis bevárónak jelezte elnökünk felgyógyulását.

Miután sajnosan kell elismernünk, hogy erre többé kilátás nincs, indítványozzuk, hogy küldjön ki a közgyűlés egy 3 tagból álló bizottságot, mely a tervezetet, nemkülönben a pártolás végett áttett fentebbi megkereséseket és csatolmányait, nemkülönben dr. Bardió György kir. közjegyző által készített s a múlt közgyűlésen bemutatott díjtervezetet tegye beható tanulmány tárgyává és minderről tegyen a kamarának további intézkedés céljából javaslatot, illetve terjesszen az elé kész tervezetet.

A közgyűlés a felolvasott évi jelentést tudomásul veszi és az előterjesztett indítványokat egyhangúlag elfogadja.

Az ezután megejtett választásokon Ziegler Kálmán csáktornyai kir. közjegyző az elnöki tisztségre megválasztatván, kijelenti, hogy

megrongált egészsége miatt a közgyűlés bizalmát el nem vállalhatja és új elnök választását kéri. A lemondás sajnálattal tudomásul vétetvén, megválasztattak: elnöknek *Ursziny Pál* dárdai kir. közjegyző; kamarai rendes választmányi tagoknak: *dr. Madarász István* (egyúttal elnökhelyettes), *Nagy Ernő*, *dr. Bardió György* és *dr. Plihál Victor*; póttagoknak *dr. Tolnay Géza* és *dr. Kasza Sándor* kir. közjegyzők.

*

A szegedi kir. közjegyzői kamara f. évi szeptember 9-én tartotta meg *Mezey Zsigmond*, kulai kir. közjegyző, kir. tanácsos elnöklete mellett évi rendes közgyűlését. A *dr. Jedlicska Béla* kir. közjegyző, mint titkár által előterjesztett évi jelentésből közöljük a következőket:

I. A kamara területén levő kir. közjegyzők személyében változás nem állott be.

II. A közjegyzői jelöltek közül a lajstromba felvétellett új jelölt 9, akik közül 6 helyettes.

A jelöltek sorából kilépett 5, ezek közül 4 helyettes.

III. Ezen évben 3 panasz tétellett 2 közjegyző ellen, 1 jelölt ellen, ezek mind elintéztettek és valamennyi alaptalannak bizonyult.

IV. A kamarai tagsági díj ez évre 60 koronában indítványoztatik megállapíttatni.

A közgyűlés a felolvasott évi jelentést tudomásul veszi és az előterjesztett indítványokat elfogadja. Az ezután megejtett választásokon megválasztattak: elnökké *Mezey Zsigmond* kulai kir. közjegyző; a kamara választmányi rendes tagjaivá: *dr. Jedlicska Béla*, *dr. Kern Lajos*, *dr. Flatt Victor* és *Wissy Károly* kir. közjegyzők, póttagokul *dr. Demkó Pál* és *dr. Heinrich István* kir. közjegyzők; a fegyelmi választmány 2 rendes tagjává: *dr. Jedlicska Béla* és *dr. Kern Lajos* kir. közjegyzők, ugyanoda póttagokká: *dr. Demkó Pál* és *dr. Mattiasich Dezső* kir. közjegyzők; számvizsgálókká: *dr. Kern Lajos* és *dr. Demkó Pál* kir. közjegyzők; végül titkárrá: *dr. Jedlicska Béla* kir. közjegyző.

*

A közgyűlés után társas ebéd volt, melyen a kamara mejelent 15 tagján fölül résztvettek *Seyfried József*, a szegedi kir. ítélőtábla elnöke, *dr. Traiber Vincze* szegedi kir. főügyész, *dr. Lázár György* szegedi polgármester, kir. tanácsos, *Hamza Géza* a szegedi kir. törvényszék elnöke, *Weber Ferencz* járásbíró, a szegedi járásbíró vezetője, *Szápár József* szegedi kir. ügyész, *dr. Csillag aljbíró* és *Oltványi Ottó* közjegyzőhelyettes.

A kamara elnöke a táblai elnökhöz intézett felköszöntőben a vendégeket éltette.

Seyfried táblai elnök válaszában hangsúlyozta a bírák, ügyvédek és közjegyzők, mint a jogállam megépítésén fáradozó e három fontos jogszolgáltatási szervezetek kívánatos összhangzatos működését, a magánéletben megindítandó barátkozását ennek a három karnak üdvös dolognak tartja, mert ez magától megtermi a hivatalos téren is a harmóniát. A kamara tagjait és a közjegyzői kart éltette.

Dr. Traiber kir. főügyész a közjegyzői intézmény fontosságáról és arról beszélt, hogy a közjegyzői hatáskörnek — közjegyzői körökben szűknek talált — mai keretében is életrevalónak bizonyult.

Dr. Lázár György szintén nagy rokonszenvvel köszöntötte fel a közjegyzőket, mint akik nemcsak hivatásuknak, hanem társadalmi téren is kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükkel a köznek élnek.

*

Személyi hír. Meghalt *dr. Tarnószky István* szakolczai kir. közjegyző.

Külföld.

A 28. német jogászgyűlés *dr. Hamm* és *dr. Stranz* előadása mellett tárgyalta a német polg. tkv. 313. §-a módosításának kérdését. *Dr. Hamm* főtörvényszéki elnök annak kimondását javasolta, hogy az ingatlanok tulajdonjogi átruházásához ne legyen szükséges közokirat, hanem elegendő legyen az egyszerű írásbeli forma is. Ezzel szemben azonban a túlnyomó többség *dr. Stranz* ügyvéd és közjegyzőnek, többek között *Gierke* egyetemi tanár által is támogatott azon indítványát fogadta el, hogy a 313. § módosítása nem kívánatos és az ingatlanszerződésekre felállított közokirati kényszer változatlanul fentartassék.

*

Osztrák joggyakorlat. A hagyatéki bíróság nincs feltétlenül elzárva attól, hogy a hagyatéki eljárásban vitás jogkérdések felett is dönthessen. Így pl. ha az érdekelték bizonyos hagyatéki vagyontárgyakban való osztozkodás tekintetében arra nézve, hogy ezen osztozkodásnak fejenként vagy törzsenként „egyenlő részekben“ van-e helye a végrendelet értelmében, megegyezni nem tudnak és a hagyatéki bíróság döntését hívják fel, ez a perreutasítás helyett az igényeket végérvényesen eldönteni is hivatva van. (*Legfelsőbb törvényszék 1906. május 31.*) Közkereseti társaságok más közkereseti társaság tagjai lehetnek, mert a keresk. törvényben nincs oly rendelkezés, mely a jogi személyeket elzárná attól, hogy közkereseti társaság tagjai lehessenek (*U. a. 1906. június 20.*) Téves az alsóbíróságok azon nézete, hogy az osztr. polg. tkv. 730., 731. §-ai szerint a nagyszülők törvényes öröklési joga kizárólag törvényes leszármazást feltételez és nevezetesen a nagyanya korábban elhunyt törvénytelen leányának törvényes leszármazója után t. öröklési joggal bír. (*U. a. 1905. május 23.*) Az írásbeli végrendelet hallgatólagos visszavonásának nem tekinthető, ha az örökhagyó az okirat birtokában lévő személyhez azon felszólítást intézte, hogy azt küldje vissza vagy semmisítse meg, de a felszólított ezek egyikét sem teljesítette. (*U. a. 1905. május 24.*) Az osztrák-magyar banknál lévő értékpapiroknak a letétjegy átadásával szóbelileg történt ajándékozása érvényesnek nem tekinthető, mert a letétjegy átadása a valóságos átadást nem pótolja és jelképes átadásnak sem tekinthető, miután az o.-m. bank szabványai szerint az átruházáshoz hitelesített és a bankkal közölt okirat szükséges. (*U. a. 1905. július 20.*) A saját peres ügyekben eljáró közjegyzőknek költségek meg nem ítéltetők. (*U. a. 1906. május 9.*) Nincsen oly törvényes rendelkezés, mely kizárná azt, hogy valamely közkereseti

seti társaság egy más közkereseti társaságnak tagja lehessen. (U. a. 1906. június 20.)

Az atya üzletében alkalmazott fiúnak fáradozásáért hagyományozott összeg nem tekinthető munkabérszerződésen alapuló visszerthes szolgáltatásnak és ennél fogva hagyatéki tartozásul fel nem számítható. (Közigazgatási bíróság 1905. december 12.) A közgyűlés által örökhagyó halála után megállapított részvényosztalék a hagyatékhhoz nem tartozik, mert az osztalékhoz való jog csak a közgyűlési határozattal tekinthető megszerzettnek és addig a részvénybirtoktól függetlenül átruházható jogot nem képez. (U. a. 1905. december 14.) Ha az örökhagyó özvegye, aki öröklési igényével nem bírt, megállapodás folytán egy hagyatéki ingatlant a gyermekektől átvett, ezen ingatlan két éven belül történt újabb áthármlása esetében illetékmérséklésnek helye nincsen. (U. a. 1905. december 14.) A hagyatékbíróság illetékességére vonatkozó rendelkezések nincsenek befolyással arra, hogy a hagyatéki illetékköteles-e vagy nem? A külföldön elhalt osztrák állampolgárnak külföldön lévő hagyatéka tehát illetékköteles, ha a fennálló egyezmény szerint a külföldi bíróság is illetékes a hagyatéki tárgyalására. (U. a. december 28.) Az egyik eladótársnak engedményezett vagy nem az eladott, hanem vevő más ingatlanára bekebelezetni rendelt vételárhátralék bekebelezése nem élvez illetékmentességet. (U. a. 1905. december 19.) A kötelezvényben nem az adós, hanem egy 3-ik által engedélyezett jelzáloglekötés külön fokozati illeték alá esik. (U. a. 1905. december 29.) Ha a férj egy kereskedelmi társaságból való kilépése tárgyában kötött szerződésben neje részére életfogytiglani járadékot köt ki, ez illetékköteles ajándékozásnak nem tekinthető. (U. a. 1906. január 3.) Az ügyvéd az általa peresített váltó illetékeért felel. (U. a. 1906. január 4.) Az örökös és utóörökös között kötött oly megállapodás, mely szerint utóbbi utóöröklési jogáról egy végkielégítési összeg ellenében lemond, mely összegnek életfogytiglani haszonélvezete az örökösöt illeti, nem tekinthető illetékmentes osztálynak, hanem az egész végkielégítési összeg után számítandó II. fok. illeték alá esik, figyelem nélkül a fentartott haszonélvezetre. (U. a. 1906. január 9.)

Közjegyző előtt kötött ügyletek bejelentésére kizárólag a közjegyző lévén kötelezve, a bejelentés elmulasztása a félre nézve az illeték elévülését nem gátolja. (U. a. 1905. október 19.) Az eladott ingatlant terhelő és egyesülés folytán megszűnő jelzálogtartozás a vételárhoz illetékezés szempontjából hozzászámítandó, kivéve ha az eladó csupán jelzálogadós volt (U. a. 1905. december 9.) Az örökhagyó üzletrésze az ellenkező beigazolásáig a hagyatéki leltárba felvett összegben fogadandó el. Amennyiben az az utolsó mérlegbe felvett összegnél időközbeni levonási tételek folytán csekélyebb is, ezen levonási tételek nem tekinthetők igazolásra szoruló hagyatéki terheknek. (U. a. 1905. december 9.) Biztosítási összegek a hagyatékhhoz tartoznak, ha azokról örökhagyó haláláig szabadon rendel-

kezhetett, amiben kedvezményezettnek bejelentésével magában véve még akadályozva nem volt. Az illeték kiszabása független attól, hogy a biztosítási összeg a hagyatéki bíróság részéről átadás tárgyát képezte-e vagy sem? (U. a. 1906. január 16.) Nemcsak az ajándékozási szerződést tartalmazó, hanem oly bizonyító okiratok is illetékkötelesek, melyek az ajándékozás megtörténte után lettek arról kiállítva. (U. a. 1906. január 18.)

*

Német joggyakorlat. Nem fogadható el az alsóbíróságok azon álláspontja, hogy egy idegen kézzel írott rendelkezés az egész sajátkezü végrendeletet érvénytelenné teszi. A code civil ily értelmű szabályát (970., 1001. §§) a német ptk. 2085. §-ba belemagyarazni nem lehet és csupán az idegen kézzel írott rendelkezés maga tekintendő érvénytelenné. (Reichsgericht 1906. március 5.) Érvénytelen a közvégrendelet, amelynél a tanúk csupán a jegyzőkönyv felolvasásánál, helybenhagyásánál és aláírásánál voltak jelen, mert az egész ügymenetnek (Német polg. tkv. 2239. § „ganze Verhandlung“) nélkülözhetlen kelléke az örökhagyónak élőszóval való akaratkijelentése is. (U. a. 1906. március 22.) Érvénytelen az a sajátkezü végrendelet, melynek csupán borítékán van örökhagyó sajátkezü aláírása azzal a megjegyzéssel, hogy a boríték végrendeletét tartalmazza. (U. a. 1905. május 18.) Az ingatlanátruházási szerződések érvényességére előírt közokirati forma hiánya hivatalból veendő figyelembe. (U. a. 1905. szeptember 20.)

A végrendelet érvénytelen, ha a keletben csupán egy utca van megjelölve az illető helység földrajzi megnevezése nélkül, míg ha utóbbi közvetve meg is állapítható, ellenben érvényes egy végrendelet, mely „Bln. W.“-ben van keltezve, noha Schöneberg önálló községben készült, mely azonban a postai forgalomban „Berlin West“-hez tartozik. (Berlini Kammergericht 1905. november 23. és december 14.)

Jogirodalom.

Dr. Nagy Ferencz: A magyar váltójog kézikönyve. V. kiadás.
Ára 12 K.

Dr. Hantos Elemér: A váltóóvás reformja törvénytervezettel.
Budapest.

Dr. Krux Elemér: A magyar ált. polg. törvénykönyv tervezetének leglényegesebb hibái. 1. füzet. 1—360 §-ig. Budapest.

Bukovszky Victor: Útmutató anyakönyvi és hatósági ügyekben. Budapest. Franklin-társulat. Ára 2 K.

Dr. Kérészy Zoltán: Rendi országgyűléseink tanácskozási módja. Jogtörténeti tanulmány.

Dr. Detre László: Közigazgatásunk főbajai. Budapest.
Ára 5 K.

Dr. Térfi Gyula: A polgári perrendtartás zsebkönyve. Budapest. Grill.

*

Wittmaack: Das Erbbaurecht des bürg. Gesetz. München.

Pappenheim: Eigenhändiges Testament und Testirfreiheit im früheren Rechte Schleswigs. Festgabe zum 28. Jur.-Tag. Berlin.

Horn: Die Eigenthümerhypothek. Breslau.

Jacobi: Das Werthpapier als Legitimationsmittel. München.

Schmitz: Die Eheschliessung im internationalen Verkehr.

Baligaud: Der Ehevertrag. München.

Rietsch: Handbuch der Urkundwissenschaft. Berlin.

Back: Das ungarische Ehegesetz. Wien.

Baden: Die Anfechtung wegen arglistiger Täuschung im Erbrecht. Berlin.

